

Självständigt arbete vid LTJ-fakulteten, SLU
Felix Blomstergren

En Kyrkoträdgård i Staden

Examensarbete inom landskapsarkitektprogrammet

Fakulteten för landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap
SLU, Sveriges lantbruksuniversitet, Alnarp 2011:05

Självständigt arbete vid LTJ-fakulteten, SLU
Felix Blomstergren

"S:t Petri Sinnenas Trädgård" En Kyrkoträdgård i Staden

"A Church Garden in the City"

Handledare: Sabina Jallow (SLU Alnarp, LTJ-fakulteten, område Landskapsutveckling)
Mona Wembling (Mona Wembling landskapsarkitekt)

Examinator: Eva Gustavsson (SLU Alnarp, LTJ-fakulteten, område Landskapsarkitektur)
Marie Larsson (SLU Alnarp, LTJ-fakulteten, område Landskapsarkitektur)

Nyckelord: Innergård, Sinnenas Trädgård, S:t Petri Församling, gestaltungsprocess, landskapsarkitekt, intuition, trädgård

Examensarbete i landskapsarkitektur, 30 Hp,

Kurskod: EX0545, *Nivå:* E (A2E), *Fördjupning:* Landskapsarkitektur

Fakulteten för landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap
Department of Landscape Management, Design and Construction

SLU, Sveriges lantbruksuniversitet, Alnarp 2011:05

Innehåll

Figurförteckning.....	6
Sammanfattning.....	7
Abstract.....	7
Förord	8
Hänvisning till läsaren.....	8
 Bakgrund	10
Syfte	10
Material och metod	10
Avgränsningar	9
 Inledning.....	12
Om S:t Petri församling.....	13
 DEL 1: Att skapa ett utkast	15
Inventering.....	16
Framtidsplaner	17
Koncept/Stomme	18
Bygga modell.....	19
Presentation för församlingen	20
 Del 2: Den gröna miljöns positiva effekter	22
Trädgården - Från daglig nödvändighet till själens lycka.....	23
Historiskt om trädgårdens funktion	23
Äldre människors behov av stimulerande miljöer	23
Läkande kraft.....	24
Olika människors behov kopplat till platsens karaktär.....	25
Karaktärer Sinnenas Trädgård.....	26
Sådan herre sådan hund – Sådan trädgårdsmästare sådan trädgård	27
Påverkan - Min personliga smak och preferenser.....	27
Mina tankar om en sinnenas trädgård	27
Platsens komplexitet kopplat till upplevelser	28
Förankring, utgångspunkt och gemensamma visioner	29
Idén tar en fysisk form	29
Hur förmedlar man sina idéer?	29
Att skapa en helhet.....	30

DEL 3: Modellutveckling och Materialval	32
Virtuell Modell.....	33
Mönster och riktningar	34
Samtal om församlingens önskelista	35
Byggda konstruktioner.....	37
Mitt resonemang om Golvet/Markbeläggningen.....	37
Mitt resonemang om de Upphöjda planteringsytorna	39
Mitt resonemang om Dammen	40
Mitt resonemang om Träkonstruktioner: Pergola, Spaljéer och klätterväxter	41
Mitt resonemang om Träkonstruktioner: Bänkar.....	41
Mitt resonemang om Träkonstruktioner: Trädäck	41
DEL 4: Anläggning och Beslutsfattande.....	44
Att hitta sitt material på nätet	45
Copyright?.....	45
Sinnenas trädgård i S:t Petri.....	46
Kontakt med anläggaren.....	49
En snabb start är inte alltid en bra början	50
Växtval	50
I frånvaro av Maria	51
Tiden tickar.....	51
Jag, konsult?.....	52
Bevarande av vegetation?	52
Jag ringer dig, när ringer du mig?.....	53
Två kontemplativa platser i staden	54
Nu blickar vi framåt	56
Det händer saker, och växterna försvann.....	56
Kalkstenen; att vara eller icke vara	57
Smultronplantor	58
Dags för möte!?.....	58
Byggmöte 1	59
Materialval	59
Damm.....	59
Treenighetssymbolen.....	59
Scenens upphöjdhed	60
Tripp, trapp, trull: odlingsbäddar med olika höjd?	61
Rullstolsanpassade odlingsbord	61

Byggmöte 2.....	62
Poppel, poppel, mot väggen där, du i vägen för dammen är... ..	62
Lösningen: Att byta plats.....	64
Plantering mot vägg, inte bra.....	64
Dagvattenbrunnar.....	65
Ljussättning av scenen	65
Pergolan; här behövs det extra stöd	66
Lena och flyttbara odlingsbäddar	66
Vem har skänkt en tanke åt staketet?	67
 Växtval.....	 69
Biblisk anknytning.....	69
Växter Sinnenas Trädgård	70
Plantering vid damm	70
Woodland	71
Kolonirabatt/blomsterfägring	72
Planteringsplan.....	74
 Diskussion.....	 77
Ibland har det gått för fort	77
...och ibland för långsamt.....	77
Detaljerad modell.....	78
Fanns det fler möjligheter?.....	78
Planestetik?.....	79
Delmål och motpart.....	79
Viktigt skede och byggmöten	80
 Intuition	 80
Kapabel landskapsarkitekt	81
 Avslutning.....	 83
 Referenser.....	 84
Källförteckning	84
 Bilagor.....	 85
Bilaga 1: Kortfattad dagbok	87
Bilaga 2: Bilder befintlig gård	88
Bilaga 3: Bilder SketchUp-modell	91
Bilaga 4: Bilder Sinnenas Trädgård	94

Figurförteckning

Figur 1	Lokaliseringskarta, (www.hitta.se) (2011-05-24)	s. 8
Figur 2	Mittgången i S:t Petri kyrka Foto: Torbjörn Mohlin (http://www.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=652431) (2011-02-10)	s. 14
Figur 3.	Innergården befintliga utseende och disposition.	s. 16
Figur 4.	Den första planritningen.	s. 18
Figur 5.	Modellbygge	s. 19
Figur 6.	Plansch; symboliskt växtval. Ursprunglig storlek A3.	s. 20
Figur 7.	Plansch; symboliskt växtval. Ursprunglig storlek A3.	s. 20
Figur 8.	Plansch; symboliskt växtval. Ursprunglig storlek A3.	s. 20
Figur 9.	Bild från SketchUp modell	s. 33
Figur 10.	Innergården sedd från ovan.	s. 35
Figur 11.	Inspiration markbeläggning, ursprunglig storlek A4.	s. 37
Figur 12.	Bild från SketchUp-modell, genomarbetad	s. 38
Figur 13.	Bild från Sketchupmodell: Dam med sittplats och planteringar	s. 40
Figur 14.	SketchUp: Modell med ospecificerade material.	s. 49
Figur 15.	Västra hamnen, Malmö	s. 55
Figur 16.	Stadsbiblioteket, Malmö	s. 55
Figur 17.	Röjningsarbetet är i full gång.	s. 56
Figur 18.	Kalkstenen.	s. 57
Figur 19.	Den upphöjda planteringsbädden till woodlandsrabatten.	s. 62
Figur 20.	Popplarnas placering, och konsekvenserna av detta.	s. 63
Figur 21.	Dammen och sittplatsen invid denna har här bytt plats.	s. 65
Figur 22.	Planteringsplan Sinnenas Trädgård.	s. 74
Figur 23.	Anläggningsarbetet har kommit en bra bit på vägen.	s. 76
Figur 24.	Anläggning av damm och vattentrappa.	s. 76
Figur 25.	Slutfasen av bygget.	s. 82

Sammanfattning

En innergård i staden; ett andrum, en plats för eftertanke, en frodig oas, en upplevelse som väcker sinnen, en plats för möten och evenemang. Går det att skapa en sådan, och på endast 200 m²? Det var denna fråga som jag ställde mig när jag först började arbeta med examensarbetet "En Kyrkoträdgård i Staden". Och visst går det, men ibland så måste man kompromissa, hitta på egna lösningar eller åtgärda oförberedda problem och svårigheter. Examensarbetet handlar om de val och ställningstaganden som jag gjort under det pågående arbetet med att formge en innergård med temat "Sinnenas Trädgård" åt S:t Petri församling i Malmö. Detta är berättelsen om min och innergårdens resa. En berättelse och redogörelse för de tankar som uppkommit; hur har jag tänkt och varför, och hur dessa beslut och tankar i mötet med andra som nu i skrivandets stund har lett fram till ett byggt, kännbart och synligt resultat.

Arbetet är skrivet i dagboksform och beskriver händelseförloppet från det första mötet med beställaren, S:t Petri Församling, tills det att gården är färdig och växterna är planterade. Jag redogör för de olika mötena med församlingen och anläggarna, utvecklingen av mitt formförslag, samt byggande av både verklig och virtuell modell. Uppsatsen innehåller även tankar kring den gröna miljöns positiva hälsoeffekter, kontakten och samarbetet med anläggningsfirman, Tage Olofssons trädgårdsanläggning AB, samt diskussioner kring det färdiga förslaget och landskapsarkitektens intuition. Arbetet ger insikt om vilka händelser och processer, förutom ritningarna, som formar det slutliga resultatet, och ger viktig förståelse och kunskap om hur ett projekt på idéstadium omvandlas till en färdig anläggning. Nyckelord är: Innergård, Sinnenas Trädgård, S:t Petri Församling, gestaltungsprocess, landskapsarkitektens intuition, från idé till byggd trädgård.

Abstract

A courtyard in the city, a respite, a place for reflection, a lush oasis, an experience that awakens the senses, a place for meetings and events. Is it possible to create a place that in cooperate this, and in only 200 m²? This was the question I asked myself when I first started working on the thesis "A Church Garden in the City". The answer was; yes you can, but sometimes you have to compromise, find your own solutions and coop with unprepared problems and difficulties. The thesis is about the choices and decisions that I made during the ongoing work to design a courtyard with the theme "A Garden of Senses" at S:t Petri's church in Malmö. This is the story of my and the garden's journey, a story and explanation of the raised ideas, how I have thought and why, and how these decisions and thoughts of together with the meeting with others now in the time of writing has led to a built, touchable and visible result.

The essay is written in diary form and describes the course of events from the first meeting with the client, S:t Petri Församling, until the garden is finished and the plants are planted. I describe the various meetings, the development of my design suggestion, and the construction of both a real and a virtual model. The essay also contains reflections on health benefits from a green environment, contact and cooperation with the construction company, Tage Olofsson's trädgårdsanläggning AB, and discussions regarding the final draft and the landscape architect's intuition. Keywords are: Courtyard, Garden of Senses, S:t Petri Församling, design process, a landscape architect's intuition, from concept to built garden.

Förord

Examensarbetet "En kyrkoträdgård i staden" är ett designprojekt som tillämpas på en innergård i Malmö, ett samarbete mellan mig som student på Sveriges lantbruksuniversitet, SLU i Alnarp, och S:t Petri församling, Svenska kyrkan Malmö. I nära anslutning till S:t Petri kyrka har församlingen sina lokaler. Byggnaden är belägen på Själbodgatan 4. Utifrån gatan sett liknar byggnaden ett typiskt fyravåningshus, men istället för lägenheter så finner man här församlingens kontor och möteslokaler. Församlingen satsar med en rad diakoniprojekt på att skapa stimulerande miljöer och aktiviteter för sina medlemmar, att ge innergården en ny design är en del av detta. Målet med omgestaltningen är att skapa en sinnenas trädgård.

Figur 1. Karta från www.hitta.se Innergården är grönmärkerad.

Hänvisning till läsaren

Det skrivna arbetet är i huvudsak uppbyggt av fyra delar plus en avslutande diskussion. Stor vikt har lagts vid att dokumentera processen och vägen fram till den färdiga gården. Då projektet involverar ett flertal parter; jag som student, församlingen, projektledare, anläggare, anläggningschef, samt handledare från skolan, har mycket tid lagts på kommunikation, samt förmedlande av idéer och att lösa de problem som under resans gång har uppstått.

Arbetet behandlar händelseförloppet i kronologisk ordning. För att skapa struktur har jag valt att dela in själva arbetet med gården (designprocessen) i fyra delar:

- **Min idé:** Den första delen behandlar mötet med församlingen och deras önskemål, samt mitt arbete med att skapa och presentera ett första förslag.
- **Förankring i teori:** Sedan följer en teoretisk del där målet är att befästa den gröna miljöns positiva inverkan på människor. För mig var detta en viktig del av tankeprocessen, och stärkte mitt självförtroende i det fortsatta arbetet. Här finns även resonemang om vad som gjort sinnenas trädgård till just en sinnenas trädgård och hur man på bästa sätt kan skapa en fungerande helhet.
- **Gestaltning i samråd:** I den tredje delen följer utvecklingen av gården; med ytterligare ställningstaganden och materialval.
- **Utförande:** Den fjärde delen behandlar mötet med anläggningsfirman och byggandet av själva gården, med alla de beslut och möten som härmed följde.

För att knyta samman arbetet, och reflektera över både arbetsprocessen, formförslaget, och den byggda innergården följer sedan en diskussionsdel, där även ett resonemang om min personliga utveckling som landskapsarkitekt ventileras.

Då det, för tillkommandet av examensarbetet, har varit av yttersta vikt att jag dokumenterat de olika skeendena så har jag funderat kring hur man på bästa sätt skulle kunna göra detta som en naturlig del av arbetsprocessen. Jag bestämde mig slutligen för att använda mig av dagboksanteckningar. Texten har vid skrivandets tillkommande haft olika tempus. Jag har senare, för att underlätta för läsaren, valt att skriva om texten så att allt är skrivet i dåtid. Detta har i vissa avseenden lett till att lite av upplevelsen, att man som läsare får vara med mitt i handlingens centrum, tyvärr gått förlorad, men förhoppningsvis har det lett till ett tydligare arbete som är lättare att läsa och följa.

Där ingen referens är angiven är det jag som författare som resonerar, ett resonemang som ofta bygger på kunskaper inhämtade tidigare under utbildningen till landskapsarkitekt.

"Sinnenas Trädgård" blir "En Kyrkoträdgård i Staden"

Jag vill nu så här inledningsvis också passa på att klargöra några olika begrepp som kommer att återkomma i uppsatsen; titeln på examensarbetet "En Kyrkoträdgård i Staden" är det officiella namnet på rapporten. Under resans gång har den tilltänkta formgivna gården benämnts som "Sinnenas Trädgård" ett arbetsnamn som används i kontakt med församlingen och allmänheten. I rapporten används även innergården, gården, trädgården och rummet som synonymer för denna. Namnbytet beror på anledningen att "Sinnenas Trädgård" är copyrightskyddat av Patent- och Registreringsverket.

Bakgrund

Syfte

Syftet med Examensarbetet "En kyrkoträdgård i Staden" är att införskaffa fördjupad kunskap vad gäller formgivning i den mindre skalan, här talar vi således inte om landskap, eller stadsdelar, utan de små rum som kan finnas i/bland dessa; små smultronställen som kan ha stor betydelse för besökaren. Examensarbetet är ett samarbete mellan mig som student på Sveriges lantbruksuniversitet och S:t Petri församling i Malmö. Utgångspunkten i min undersökning är att inhämta fördjupad kunskap om design och hur olika aspekter, former, symboler och material präglar upplevelsen av en plats, samt de processer som äger rum under ett gestaltungsarbete; hur tänker man som landskapsarkitekt, vilka svårigheter ställs man inför och hur kan man på bästa sätt lösa dessa? Inspiration hämtades från Carola Wingrens doktorsavhandling; En landskapsarkitekts konstnärliga praktik, Kunskapsutveckling via en självbiografisk studie (2009). Mitt personliga mål är att utvecklas som landskapsarkitekt; att befästa gamla kunskaper och att införskaffa nya, samt att fundera kring rollen och kunskapen som en landskapsarkitekt besitter.

Material

Arbetet "En Kyrkoträdgård i Staden" är en del av Moviums kyrkogårdsprojekt. Utgångspunkten för examensarbetet bygger på ett diakoniprojekt och en önskan från S:t Petri församling att deras innergård skulle omvandlas till en frodig och grönskande trädgård, som bidrar till att väcka de olika sinnena. Gården är omgärdad på alla sidor, och mäter ca 15 gånger 15 meter. Jag har under drygt 20 veckor haft detta område som utgångspunkt, då jag försökt att skapa en helhetslösning som rymmer både estetik och praktiskt fungerande lösningar. Projektet går under arbetsnamnet Sinnenas Trädgård. Jag har utgått från församlingens önskemål, och utifrån dessa, med en landskapsarkitekts ögon arbetat fram ett förslag. En stor och viktig del av arbetet har varit att upprätthålla kontinuerlig kontakt med församlingen, framförallt med projektledare Maria Wemrell, samt i slutskedet med anläggningsfirman. Jag har under tio, minst en timme långa, möten i församlingens lokaler i Malmö samtalat med församlingen, under de två sista deltog även personer från anläggningsfirman, och Lena Hammar, trädgårdsmästarstudent från Hvilan. Jag har själv besökt gården fem gånger, varav en gång tillsammans med min handledare Sabina, då jag fotograferat, mätt och samlat intryck. Utöver detta har jag haft kontinuerlig mailkontakt med Maria Wemrell, oftast en eller två gånger i veckan, samt då det dykt upp akuta frågor eller problem telefonkontakt både med Maria och anläggningsfirman. Det är dessa möten, mail och telefonkonversationer som har legat till grund för arbetet och idéutvecklingen. Jag har fortlöpande producerat material, ritningar och modeller som jag presenterat för Församlingen. Vid dessa presentationer har nya insikter och idéer väckts, och på så sätt har arbetet förts framåt.

Metod och Avgränsningar

Då examensarbetet är kopplat till ett projekt, har största fokus legat på kommunikation mellan de berörda parterna, samt framställande av material med syfte att förmedla tankar idéer och förslag. Sinneas trädgård är ett designprojekt som bygger på en dialog mellan mig som blivande landskapsarkitekt, beställare och utförare. Tid har avsatts för visualisering och grafisk presentation, därför har mindre tid kunnat läggas skriftligt på de bakomliggande teorierna, både vad gäller form och färg, men framförallt miljöpsykologi. Jag har använt de kunskaper som jag förvärvat under min utbildning till landskapsarkitekt, betraktat dem som vedertagna inom landskapsarkitektkåren och inte alltid sökt dess ursprung i litteraturen. Detta har varit ett problem då jag inte alltid kunnat finna argument för det jag velat göra utan enbart kunnat hänvisa till min egen intuition.

Inledning

Tiden går fort; nästan fem år som student på landskapsarkitektutbildningen är i skrivandets stund genomförda. Mitt namn är Felix Blomstergren, jag har valt att göra ett projektbaserat examensarbete som är ett gestaltungsförslag till S:t Petri Församling i Malmö. Detta är berättelsen om min resa, den sista etappen på landskapsarkitektutbildningen i Alnarp.

Under utbildningens gång har vi fått arbeta med allt från att utforma rabatter till att undersöka sammanhang och storskaliga strukturer i landskap och samhällen. Under de två sista åren av utbildningen är det fritt fram att välja mellan olika valbara kurser med olika inriktning. Jag har här valt att huvudsakligen fokusera på design och växtkunskap. Så nu var det dags för det "slutgiltiga provet", det är nu som den inhämtade kunskapen skall användas, utvecklas och befästs, och förhoppningsvis vara en väg in på arbetsmarknaden.

Examensarbetet är också en fantastisk möjlighet att få fördjupa sig inom något som man brinner lite extra för. Det var inte helt lätt att finna rätt väg från början, jag var intresserad av att, om möjligt, vara del av ett verkligt projekt, och då ett arbete i inte alltför stor skala, där det skulle kunna vara möjligt att få vara med från början och följa projektet tills att produkten, det slutgiltiga resultatet stod färdigt.

Då jag fick höra talas om projektet Sinneas Trädgård blev jag genast intresserad att på något sätt integrera detta i mitt, för stunden, nalkande examensarbete. Jag tog kontakt med Församlingen, och vi bestämde tid för att träffas. Mötet gick väldigt bra; detta kändes som ett inspirerande projekt och jag bestämde mig för att detta skulle bli grunden till mitt examensarbete, men omfattningen av arbetet var ännu inte bestämd då det fanns fler som gärna också ville arbeta med att presentera gestaltungsförslag åt S:t Petris Sinneas Trädgård.

Vi, som kom till mötet, fick i uppdrag att göra var sin övergripande skiss som visade den tänkta gestaltningen, samt komma med mer eller mindre detaljerade förslag på växtval och material. Församlingen skulle sedan välja ut vems, eller delar av vilkas, förslag som sedan skulle förverkligas. Mitt förslag fick här positiv respons och jag gavs möjlighet att i samarbete med församlingen utveckla min vision av Sinneas Trädgård. Nu var projektet och ex-jobbet äntligen i gång!

"S:t Petri församling driver under åren 2010-2015 ett Diakoniprojekt som riktar sig till behövande äldre, sjuka i syfte att skapa förutsättningar för ett liv i balans utifrån en helhetssyn på människan. Vi är kropp, själ och ande."

(folder: Diakoni Projekt S:t Petri 2010-2015)

Om S:t Petri församling

S:t Petri församling är Malmö stads äldsta församling. Inom församlingsgränserna ryms stadsdelen Centrum men även stadsdelarna Västra innerstaden och en liten del av Södra Innerstaden. I församlingen hittar vi bl a Centralstationen, Tingsrätten och Stadsbiblioteket, Stortorget, Lilla torg och Gustav Adolfs torg, hela Västra Hamnen-området med Malmö Högskola, butiker, affärer och företag.

Vad betyder det då att vara kyrka och församling i innerstaden, i Malmö centrum?

Omkring 11 500 personer (sept 2008) tillhör S:t Petri församling. Dessa är alltså bosatta inom församlingsgränserna. Samtidigt finns det runt om den centralt belägna S:t Petri kyrka mer än 53.000 arbetsplatser. Varje dag rör sig runt 60 000 personer i och kring den närbelägna Centralstationen. Ett stort antal av dessa passerar S:t Petri kyrka dagligen. Många av dessa människor går in i S:t Petri kyrka för en stunds stillhet och andakt. Man tänder ljus, man sätter sig en stund för att sedan fortsätta till väntande uppgifter i jobb eller skola.

Hur kan vi vara kyrka i detta sammanhang, i denna kontext?

Alla församlingar i Malmö, så även S:t Petri, har fina och välutrustade församlingshus. Men idag är det tydligt att tröskeln till dessa hus är betydligt högre än tröskeln till kyrkobyggnaderna. Och detta gäller särskilt i S:t Petri.

På en vanlig söndag deltar ca 50-70 kyrkobesökare i huvudgudstjänsten. På kyrkoårets stora helger, som första advent, är siffran betydligt högre. Denna siffra står i kontrast till de över 100 000 människor om året som besöker kyrkan utan att det bjuds något annat än kyrkorummet i sig.

Stillhet och rörlighet

Hur blir vi en rastplats och en träffpunkt som tjänar som ett andligt hem för människor som går in i S:t Petri kyrka idag? Hur skapar vi ett rum som är öppet för alla människor i alla tänkbara livssituationer? Hur hårbärgerar vi i vår kyrka spänningen mellan rörlighet och stillhet? Denna spänning kan vi tolka som just det som utgör våra mänskliga villkor. Spänningen mellan det som är utanför oss och det som är inom oss är i sig ett vittnesbörd om att Jesus Kristus lever mitt ibland oss. Just denna uppgift, att utsätta sig för verkligheten, den yttre och den inre, är en underbar och stimulerande utmaning för både personal och förtroendevalda i S:t Petri församling. Under året arbetar vi tillsammans på olika sätt för att komma fram till hur vi kan ge uttryck för dessa tankar i kyrkorummet och hur vi vill att vårt kyrkorum ska leva i framtiden.

Vi vill hjälpa människor att finna sig tillrätta i katedralen och där finna lugn och stillhet. Vi vill vara en gudstjänstfirande och bedjande församling med en närhet till samtal och med ett utbud av musik och kultur. Vi vill öppna upp kyrkorummet för visningar med olika teman och vara en välkomnade plats för barnfamiljen, för sökaren, för den udda personen, för alla.

Klippt från S:t Petri församlings hemsida: (<http://www.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=652431>)(2011-02-10)

Figur 2. Mittgången i S:t Petri kyrka **Foto:** Torbjörn Mohlin
(<http://www.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=652431>) (2011-02-10)

DEL 1: Att skapa ett utkast

Från inventering, via skissande och modellbygge, till presentation

I detta kapitel beskriver jag arbetsområdet, den befintliga innergården, och de önskemål som församlingen har på den nya utformningen av denna. Jag tar upp de tilltänkta beståndsdelarna och visar mitt utkast till skiss, där jag inkoopererat dessa. För att lättare få känsla för höjder och skalor bygger jag en modell, vilken även kommer att fungera som ett viktigt verktyg för att förmedla mina idéer vid den kommande presentationen.

Inventering (2010-11-15)

Beskrivning av platsen i dag:

Den största delen av innergården är hårdgjord, i mitten av gården finns en fontän med en rund "damm". I dagsläget består största delen av den hårdgjorda ytan av röd kalksten, denna har vid huvudentrén/utgången kompletterats med betongsten (40x40 cm) med samma röda färgton. Den röda färgen smälter samman bra med de omkringliggande tegelbyggnaderna. Församlingen vill i framtiden inte använda Ölandsstenen som markbeläggning då denna är ojämn (klovyta) och det bildas skarvar vilket försvårar tillgängligheten för rörelsehindrade. Om det är möjligt önskar församlingen att man återanvänder Ölandsstenen till något annat.

Figur 3. Innergårdens befintliga utseende och disposition. På bilden syns kalkstenen, den runda dammen, förvuxna buskar, cykelskjulet och de lösa plastmöblerna. Bilden är tagen från en av entréerna. Huvudentrén är skyddad av buskarna, men finns till höger om cykelskjulet.

Längs fasaderna finns planteringar med buskar och ett par träd; två pelarpopplar (*Populus nigra italicaen*) samt ett korstörne (*Gleditsia triacanthos*). Buskplanteringarna, bl.a. bestående av rhododendron, ger så här års (höst) ett mörkt intryck. Placerade på den hårdgjorda ytan finns plastbord och stolar. Då det anordnas aktiviteter är gården välbesökt och 50-60 sittplatser kan uppbringas genom att fler utemöbler hämtas från källaren, detta med hjälp av ett tillbyggt hisschakt.

Framtidsplaner (2010-11-17)

Vad önskas?

Det fanns från församlingens sida önskemål om att det i framtiden skall finnas rabatter/planteringar med olika teman; förslagsvis blomsterprakt/koloniträdgård, woodland samt damm/vattentrappa. I dagsläget finns det en damm/fontän i mitten av gården, men då denna tar plats från den öppna tillgängliga ytan önskade man att istället flytta/integrera vattnet med en av planteringsytorna. Viktigt var att det skulle behållas en fri yta i mitten av gården på vilken det skulle finnas utrymme att, vid speciella tillfällen, placera ut flyttbara bord och trädgårdsmöbler åt uppemot 60-70 personer. Vid borttagande av vattnet kan planteringsytorna ökas med samma yta som denna, så länge den totala arean av den hårdgjorda ytan bibehålls. Det fanns också önskemål om någon form av scen, som kan ses av de sittande människorna. Det diskuterades också att man ville ha någon form av temporärt tak, kanske i form av en segelduk eller liknande som vid behov skulle kunna spännas upp.

Vid inspektionen av innergården fanns där ett cykelskjul inrymmandes fyra cyklar, vid frågan om det även i framtiden skulle finnas cykelparkeringar här blev svaret att då huset mestadels innehåller kontor och endast en eller två bostäder så skulle/kunde cyklarna inrymmas någon annanstans. Gården inhyste heller inga sopkärl, vilket även det ger större frihet vid den kommande gestaltningen.

Vid växt- och materialval är tanken att arter och material skall väljas med tanke på deras förmåga att väcka människans sinnen; färger, former, dofter, smaker, ljud och strukturer blir således viktiga byggstenar. Ett önskemål på något som man gärna skulle vilja ha var en liten gräsplätt på vilken man skulle kunna gå barfota. Önskemål fanns även om att använda växter med bibliska namn och kristna symboler.

Jag sammanfattade församlingens önskemål som:

Beståndsdelar: Scen, blomsterrabatt, woodland, damm, hårdgjord yta med plats för flyttbara möbler samt odlingsbäddar

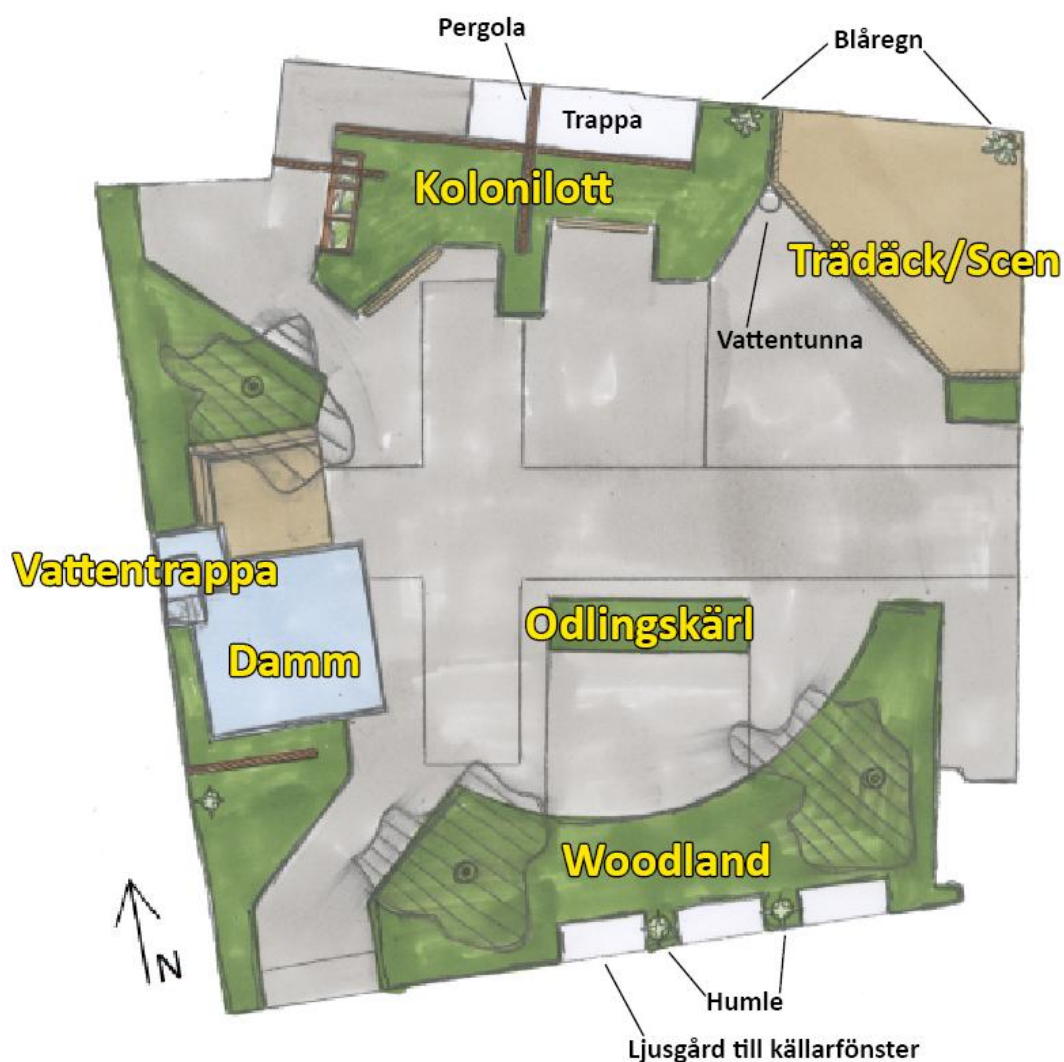
I fokus: Symbolik, tillgänglighet, sinnesintryck

Målgruppen är främst äldre, och i vissa fall sjuka människor och tillgänglighet är därför en viktig aspekt; det skall vara lätt att komma växterna nära, upphöjda planteringar är därför att föredra. Det fanns tankar om att använda sig av flyttbara odlingskärl som placeras på den öppna ytan, vilka vid behov skall kunna undanförskaftas. Känslan som eftersträvas är en frodig trädgård samtidigt som det är en halvoffentlig plats som skall kunna rymma ett 70-tal personer, med alla de krav som detta innebär. Dessa två önskemål/krav kan skapa konflikter, men kan också fungera som en inspirationskälla, som lockar till nya tankar och lösningar.

Koncept/Stomme (2010-11-18)

För att väcka så många sinnen som möjligt, och skapa intryck och känslor, känns det viktigt att inbegripa många komponenter, monotont och sterilt bör undvikas. Det blir då extra viktigt att skapa en helhet som gör att det inte känns rörigt (Kaplan & Kaplan 1998). Jag började därför med att skissa på en struktur där jag inte fokuserade på detaljer utan istället på funktioner.

Ytan är begränsad, och i dagsläget känns det mest som att gårdens planteringar är kulisser som krymper gårdens faktiska yta; gården utgörs idag endast av den hårdgjorda ytan i mitten. Detta var en sak som var viktig att motverka. Målet är att skapa en integration med samtliga beståndsdelar. Att minska de skarpa gränserna mellan de olika funktionerna (tankeexperiment: ett skogsbryn istället för en skarp gräns mellan monoton skog och åker). Det skall inte bara se bra ut, det skall också kunna användas, man skall kunna komma nära och uppleva växter och andra beståndsdelar.

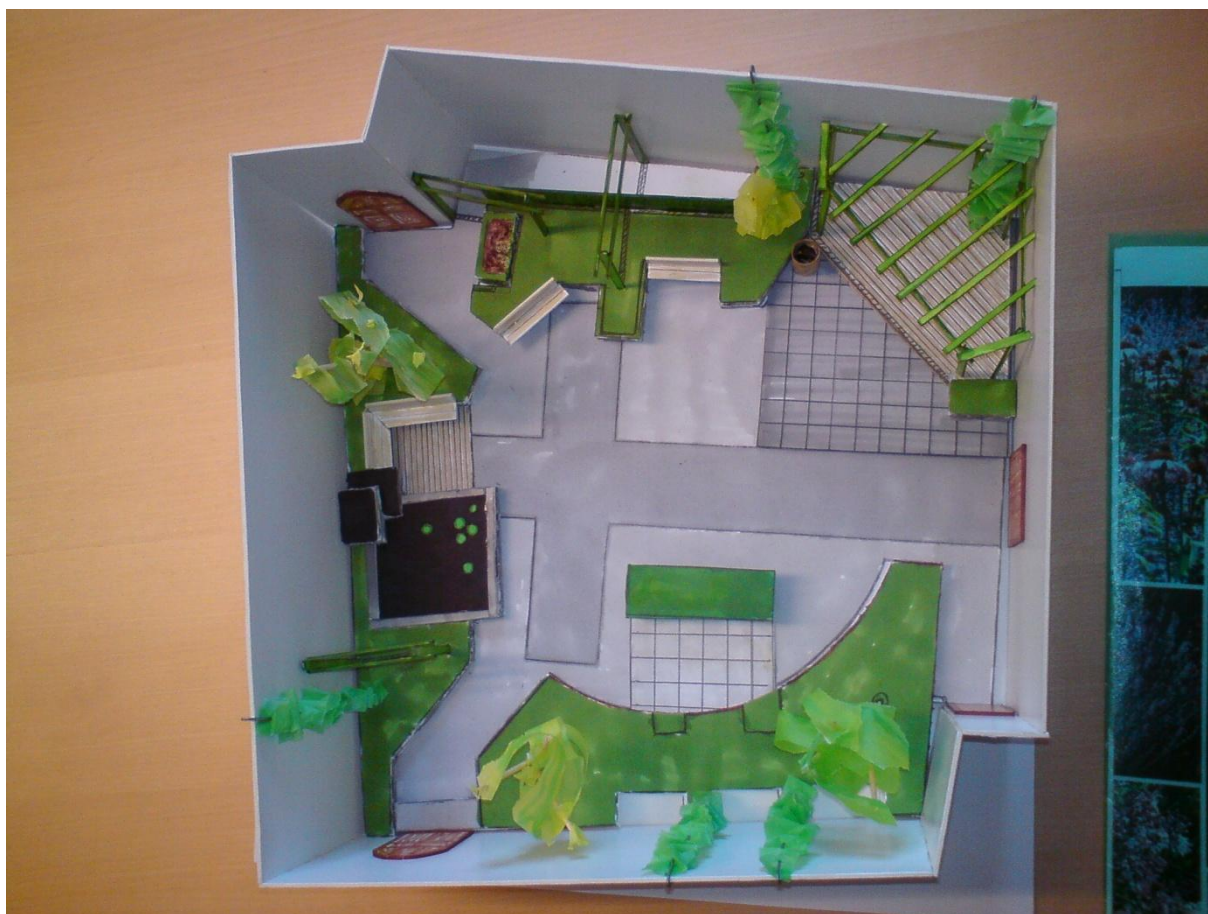

Figur 4. Den första genomarbetade planritningen. Tre planteringsytor med olika teman, en fyrkantig damm med vattentrappa och två olika trädäck. Trädäcket i det överst högra hörnet fungerar som en upphöjd scen. Markbeläggningens läggningssmönster skapar rörelseriktning och de tre pergolorna binder samman trädgården och husfasaderna.

Bygga modell (2010-11-22)

Jag skissade på former och förslag där jag försökte att få ihop de olika delarna, när jag fått samman något som jag kände skulle kunna fungera som en bas/grund bestämde jag mig för att bygga en modell för att få känsla för höjder och skalor. (Ögren, 2010), (Selldén, 2007)

Kartong och foam board, samt klister och skalpell inhandlades. Grundmaterialet var i skala 1:75 och likaså var mina skisser, jag förstörde upp dessa i kopian till skala 1:50. Bitar av foam board limmades ihop till olika tjocklekar ur vilka sedan de olika elementen och planteringsbäddarna skars ut. Först var tanken att skriva ut bilder på material vilka sedan kunde klistras på de utskurna bitarna, men jag kom sedan fram till att detta då lätt kan tolkas som ett redan färdigt förslag, så istället färgades bitarna med symboliska färger.

Figur 5. Modellbygge: *"Det var väldigt givande att bygga modell, då det blev mycket lättare att kunna föreställa hur det skulle kunna komma att se ut i verkligheten, om saker och ting skulle kunna få plats osv."*

Presentation för församlingen (2010-11-29)

- Det vinnande förslaget

Jag hade under ett par veckor funderat på hur man på bästa sätt skulle kunna få ihop de olika önskemålen och skapa en stomme på vilken man sedan skulle kunna fortsätta arbetet; med färger, material och växter. Jag har valt att använda sinnenas trädgård som utgångspunkt för mitt examensarbete, det vore fantastiskt roligt, och även nyttigt för mitt arbete om det var mitt förslag som skulle stå som den slutgiltiga vinnaren. Presentationen för S:t Petri församling nalkades med stormsteg, jag hade vid det här laget gjort en övergripande skiss, som visade funktioner/element, byggt en modell för att få en bättre känsla för skala och rumslighet, samt gjort fotokollage som visar tänkbara växter till de olika planteringarna (Figur 6-8).

Så var det dags för mötet, en kall och snöklädd morgon tog jag bussen till Malmö, med modellen i en för ändamålet tillverkad låda. Spänningen var stor. Så fick vi presentera våra skisser och planer och de som hade växtlistor visade även dessa. Jag lämnade kvar min modell och de utskrivna planscherna. S:t Petri församling höll några dagar senare ett internt mötte och på kvällen samma dag ringde min telefon: Grattis vi har bestämt att det är ditt förslag som vi gärna ser förverkligas!

Figur 6. Plansch som visar symboliskt växtval. Kolonilott.

Figur 7. Växter dammplantering. Ursprunglig storlek A3.

Figur 8. Växter woodland.

Reflektion om DEL1: Att skapa ett utkast

Arbetet har kommit igång på riktigt, och det känns extra skönt att det var mitt förslag som valdes, dock har det gått väldigt fort och tiden har varit knapp. Jag kan nu i efterhand önska att jag hade haft mer tid att skissa på själva strukturen; att experimentera mer med olika former och kompositioner, men jag är ändå nöjd med den form som jag åstadkommit, och självklart glad att jag i kontakt med församlingen fick möjlighet att vidareutveckla förslaget.

Del 2: Den gröna miljöns positiva effekter

Grönt är skönt & Vad utgör Sinnenas trädgård?

Arbetet med att formge gröna miljöer är för mig både roligt och givande, detta har för min egen del ursprunget i glädjen av att vistas i sådana miljöer. Att anlägga något är oftast dyrt och pengar satsat i främsta hand på vinstgivande verksamheter. De flesta människor mår bra av att vistas i stimulerande miljöer där de på ett naturligt sätt kan återhämta sig (Grahn 2008). Som blivande landskapsarkitekt är det viktigt, både för min egen och yrkesrolls skull, och för att på ett effektivt sätt kunna få stöd för detta påstående, att ta stöd av forskning och teoretiskt förankrad fakta. Det kommande kapitlet tar upp detta, samt resonemang om vad en sinnenas trädgård innerbär för mig, samt för församlingen, och hur man på bästa sätt kan skapa en helhet som tar tillvara krav, önskemål och estetik.

Trädgården - Från daglig nödvändighet till själens lycka

Historiskt om trädgårdens funktion (2010-12-01)

Naturen och senare "trädgården" har alltid haft en central roll för människan. Det var från naturen vi hämtade mat och material, i trädgården eller täppan odlade man för att dryga ut livsmedelsförrådet, i klosterträdgårdar och senare även i allmogeträdgården växte läkeörter och andra nyttiga och användbara örter, och inte att förglömma Paradiset – Edens lustgård. Olika årstider hade olika ting och upplevelser att bjuda på; vårsprickning, blommor och frukter, vinterfägring. Kontakten och närheten till det gröna växande var en självklar del av livet och vardagen, och för många något som man kanske tog för givet. Det var säkert inte alltid roligt när hararna hade ätit i grönsakslandet eller att röja, bearbeta jorden och bekämpa ogräs för att få de små plantorna att ta sig så att det skulle kunna serveras potatis på middagsbordet, men det var helt enkelt en nödvändighet. I dagens samhälle är det en allt mindre del av befolkningen som sysselsätter sig med livsmedelsproduktion, men trädgården har fortfarande för många en viktig roll. En trädgård kan fungera som en förlängning till huset, "ett rum utomhus", den kan fungera som en avgränsning mot grannens hus, dvs. som en privat zon, eller som plats för att samla på vackra och intressanta växter, som en status symbol eller helt enkelt som en plats där man kan trivas och koppla av. Givetvis finns det många fler användningsområden och innebörder, och alla har nog sin egen syn på vad en trädgård betyder för just dem. Det är först när vi förlorar kontakten med naturen, de levande tingen och det som sammankopplas med dessa som vi märker saknad av de positiva känslorna, tankar och upplevelser som gröna miljöer skapar.

Äldre människors behov av stimulerande miljöer (2010-12-01)

Oftast kan det tyvärr vara så att det är just de som är i störst behov av den gröna miljöns positiva effekter, som inte har tillgång till en för ändamålet lämplig miljö. Gamla människor som hela sitt liv på något sätt har levt i nära kontakt med odling och trädgårdsarbete blir på ålderns höst ofta oförmögna att sköta ett eget hus eller trädgård, deras rörelsefrihet begränsas och ofta spenderar de en stor del av sin tid inomhus. Det är förmodligen just dessa människor som skulle kunna ha stor nytta av utevistelse i gröna miljöer. Både pga. att frisk luft, ljus, fågelsång och vårsolens värmande strålar hos merparten av människor skapar positiva känslor, men också därför att de nu inte har samma tillgång till den sorts miljö som de är van vid att vistas i. Jag tror att en grön miljö således både skulle kunna ha positiva effekter just pga. att det är en grön miljö men också därför att det är något bekant, här samspelar båda aspekterna av arv och miljö. Det är här som projekt med karaktär av sinnenas trädgård kommer in i bilden.

"Förmågor och färdigheter förändras under en människas levnad. Dessa förmågor och färdigheter kan behöva stimuleras eller återskapas. Särskilt när vi blir äldre eller sjuka kan nya förutsättningar och möjligheter behöva skapas. Utgångspunkten för Diakoniprojektet är att lyfta fram de fem sinnenas unika delar – synen, hörseln, känseln, smaken, doften, som tillsammans bildar en helhet som ger tillvaron liv och innehåll."

(folder: Diakoni Projekt S:t Petri 2010-2015)

Läkande kraft (2010-12-03)

Naturens och trädgårdens läkande kraft har länge varit känd. Patrik Grahns skriver i boken svensk miljöpsykologi att romarna ansåg att deras fältsjukhus borde anläggas i natursköna områden, detta för att rehabiliteringen skulle fungera optimalt. Grahns skriver också att många av de stora sjukhusen på 1800-talet omgavs av stora parker vilka anlades i syfte att förbättra hälsan hos patienterna (Grahns, 2005) Grahns nämner även användandet av olika kurorter, som på grund av till exempel sin friska luft eller rena källvatten, användes för att stärka och läka människor. (Grahns, 2005)

Sinnenas trädgård syftar till att på ett naturligt, och spontant, sätt stimulera människans sinnen. Människan har genom historiens gång längtat till paradiset, en längtan som i dagens informations-samhälle kanske är ännu mer befogad:

”Är det så att det levande landskapet under oändligt många generationer format människan till en varelse med en sensorisk kapacitet att utläsa minutiösa nyanser i skogs- och naturmiljöer och som känner sig hemma i dessa miljöer? Har människan då i ett utvecklingsperspektiv inte helt anpassat sig till den sentida företeelsen som stadsmiljön ändå är? Har den moderna stadsmänniskan därför en känslighet som inte stämmer överens med den miljö som hon dagligen vistas i och tvingas därför lägga mental energi på att hålla denna miljö på avstånd? Detta skulle innebära att i den goda parkmiljön behövs hennes mentala energi inte till skyddande åtgärder. I stället stimuleras hon i samspelet med naturen och ges möjlighet till rekreation”

(Clark, 2003)

Ytterligare belägg för den ”den gröna miljöns” positiva effekter på hälsan.
Sammanställning av Sorte (2005)

Mental trötta människor återhämtar sig snabbare om de vistas i naturmiljöer (Kaplan)

Vistelsen i gröna miljöer gör så att senildementa personer fungerar bättre (Grahns, 1991,; Ottoson & Grahns 1998)

Tillfrisknandet efter sjukhusoperationer går snabbare om patienten har visuell kontakt med parkmiljöer (Ulrich, 1984)

Människor som har utsikt mot en park från sina fönster visar mindre stress (Grahns, 1993)

Äldre som från sin bostad brukade se ut över grönska rapporterade bättre hälsa än de som saknade grönska utanför fönstret (Küller & Küller, 1994)

Olika människors behov kopplat till platsens karaktär (2010-12-06)

Olika människor har olika behov, detta beroende på ålder, kön, psykiskt och fysiskt välbefinnande, samt andra preferenser. För att det skall var möjligt att skapa en trädgård som är tilltalande för så många som möjligt är det först viktigt att försöka definiera vad det finns för slags olika trädgårdar/parker och naturmiljöer, och då i betydelsen karaktär/funktion och inte uppbyggnad. Ett förenklat exempel kan vara att en uppvuxen bokskog klassificeras som en pelarsal istället för en samling bokträd. Nedan följer Patrik Grahns klassificering av åtta olika karaktärer. En plats kan bestå av en eller flera av dessa, ju fler karaktärer en plats kan uppbåda desto större potential har den att uppfattas som en intressant och attraktiv plats. Fullt psykiskt och fysiskt friska individer har ofta behov, och kapacitet, att vistas i miljöer som sammanflätar flera av dessa karaktärer, medans människor som mår dåligt mer selektivt väljer de platser/områden som passar dem bäst; oftast de platser som ger mest skydd och trygghet. (Grahn, 2005)

Patrik Grahns klassifikationstabell:

Karaktär	Platsens egenskaper
1 Rofyllighet	Ro och tystnad. Ljud från vind, vatten, fåglar och insekter. Platsen signalerar vördnad, andakt, renhet och lugn. Ej skräp, ogräs, buller och störande människor.
2 Vildhet	Vild natur där växter ser ut att vara självsådda. Lav- och mossbelupna stenblock, gamla stigar, mystik och association till sägner.
3 Artrikedom	Mångfald av djur – och växtarter med bär, svampar, fjärilar, fåglar och blommor. Platsen kan associeras till Edens lustgård.
4 Rymd	Vilsam känsla av att ”komma in i en annan värld”, en sammanhållen helhet, som en bokskog, en havsstrand, en plats dit man kan söka sig för reflektion.
5 Vidd, allmänning	Utsikt och gröna, öppna ytor som ängen och tunet, de urgamla skandinaviska platserna för marknader, ting, val av kungar. Idag drakflygning, idrott och picknick. Överblick över vad som händer.
6 Refug, viste	Omgärdade trygga nästen, platser om personer lätt kan appropriera som sina egna. Barnet koja, en trädgård för den vuxne. Ett eget revir för sinnliga upplevelser.
7 Samvaro, möte	Platsen ger möjlighet till möten mellan människor, umgänge och sociala kontakter. Människor söker sig dit för att delta i aktiviteter som dans, musik och mat, eller för att se andra människor roa sig, exempelvis samlas kring en majstång.
8 Kultur	En plats relaterad till symboler för mänskliga värderingar, uttryck för religion och historiska händelser som erbjuder fascination inför tidens gång.

(Grahn, 2005)

Då sinnenas trädgård är en till ytan begränsad plats är det svårt att kunna passa in alla av de ovanstående karaktärerna, detta vore nog heller inte önskvärt då det endast skulle bli rörigt och i slutändan så skulle kanske ingen av karaktärerna fullt uppfyllas. Att tänka på är dock att platsen skall och kommer att vara mångsidig; ibland kanske en ensam person sitter på en bänk, lyssnar på humlesurr och bambuns rasslande bladverk, nästa dag kanske ett 60-tal personer deltar i kaféverksamhet och gården fylls av kaffekoppsklirr och konversationer.

Karaktärer Sinnenas Trädgård (2010-12-07)

Vid min tanke på att skapa en sinnenas trädgård inbegripes i denna i stor utsträckning karaktärerna 1 och 3 dvs. Rofyllighet och Artrikedom. Det vore också önskvärt om besökaren upplevde karaktären nr 4, Rymd; vilken inbegriper känslan av att komma in i en annan värld, samt en plats för reflektion. Min tanke är att sinnenas trädgård skall vara som en oas i staden, en plats dit man kan komma för att spontant reflektera och öppna sina sinnen, kanske innan, efter, eller i samband med en gudstjänst, eller ett kyrkobesök. Karaktär nr 6, Refug, viste handlar om omgärdade trygga platser, en innergård för man ju helt klart säga vara omgärdad, dess lilla yta gör den också intim. Förhoppningsvis så uppfattas platsen också som trygg. Jag skulle också vilja lägga till karaktär nr 7 till listan: Samvaro, möte: platsen i sig lockar förmodligen inte till att samla ett stort antal människor på samma gång, utan det är de aktiviteter som tar plats där som gör detta. Men platsen erbjuder möjligheter för att dessa aktiviteter skall kunna äga rum. Slutligen är tanken att också karaktär nr 8, Kultur, sätter sin prägel på och tillsammans med de övriga beståndsdelarna bygger upp den helhet som slutligen skapar Sinnenas Trädgård.

Från litteraturstudierna tog jag med mig några nyckelord som jag tycker sammanfattar villkoren för en "Sinnenas Trädgård":

Rofyllighet, Artrikedom, Rymd, Refug/viste, Samvaro/Möte, Kultur

Sådan herre sådan hund – Sådan trädgårdsmästare sådan trädgård

(2010-12-10)

Givetvis har olika människor olika preferenser och en persons favoritplats, stil eller material kan förändras över tid eller beroende på känsloläge. Det går således inte att skapa en plats som faller alla i smaken, alla tycker helt enkelt inte om hallonbåtar, utan istället kanske lakritsstänger eller sura nappar. Då man som privatperson designar/arbetar med sin egen trädgård utgår man från vad man själv tycker om och önskar, ibland dyker det upp saker som man inte kan styra men däremot påverka; kanske får man någon växt av en granne eller bekant som man färgmässigt inte tycker passar in, men då placerar man den oftast på ett lite mer undanskymt ställe, likaså kan man inte alltid hindra vissa växter från att sprida sig, och om man tycker om dem så får de oftast också göra detta. Det finns oftast en tanke eller känsla bakom en trädgård, även om man kanske inte följer ett tema så införskaffar man växter som man av någon anledning tycker om, på så sätt blir en trädgård som planeras, anläggs och sköts av en person en spegling av denna.

Påverkan - Min personliga smak och preferenser trädgård (2010-12-10)

Hur kommer personlig smak att påverka/influera S:t Petri Sinnenas trädgård? Jag har många gånger under min tid som landskapsarkitektstudent reflekterat över hur vi som individer påverkar, eller rättare sagt personligt influerar de olika projekt som vi arbetar med. En annan intressant aspekt är hur projekten påverkar och influerar oss tillbaka. Det sistnämnda får vi anledning att komma tillbaka till i en senare del av det här arbetet, men till en början så börjar vi med att titta på skapande processen utifrån önskemål, idéer, förutsättningar och personliga preferenser. Då jag fick höra talas om att S:t Petri församling önskade att anlägga en Sinnenas trädgård och sökte hjälp med själva gestaltningen av denna satte jag mig och skrev ned de tankar som dök upp i mitt huvud. Nedan följer ett utdrag ur dessa:

Mina tankar om en sinnenas trädgård:

"Sinnenas trädgård... hur skapar man en sådan? Min första tanke är färger, former, ljud och dofter. Blommande växter som ger färg, form och doft, och lockar fjärilar och insekter, något ätbart som smultron eller kanske vinbär, bambu eller prydnadsgräs som rasslar i vinden (på tal om vind så borde det inte blåsa på innergården, men det bildas kanske "virvelvindar"?). Vatten som porlar och speglar himlen, vatten som symboliserar liv och lockar fåglar till att bada, vatten kyler och rinner mellan fingrarna en varm sommardag. Skuggor som vandrar och ljus som silas genom bladverket. Olika material under fötterna som ger olika ljud och känsla, mjukt och hårt (hur fungerar detta med tillgänglighet?) dessa är så kallade "mjuka upplevelsers", de är naturliga, (miljöpsykologi). För att väcka sinnen kan man också arbeta med människogjorda symboler, bibliska symboler; exempel korset, eller andra symboler."

Platsens komplexitet kopplat till upplevelser (2010-12-13)

Vid studium av referenslitteratur går det att i miljöpsykologisk terminologi utläsa att en plats komplexitet handlar om upplevelse av omväxling och variation i den fysiska miljön. Till komplexiteten i vår omgivning bidrar alla de olika komponenter som vi kan urskilja i miljön, vare sig de uppfattas med synen, hörseln eller känseln (Küller, 1980). Küller finner även att samspelet mellan upplevd komplexitet och helhet skapar förutsättningar för graden av positiva upplevelser. (Küller, 1991) Detta låter som en utmärkt grund, och motiverar till att skapa en trädgård som syftar till att aktiverar människans olika sinnen. (Kaplan & Kaplan 1998)

Vid första mötet med S:t Petri församling fick jag ta del av deras nedskrivna tankar och idéer, detta kompletterades med muntlig information. En stor del av detta material finns med i beskrivningen "Framtidsplaner". Jag har här istället valt att fokusera på, inte själva funktionerna, utan känslan och beståndsdelarna, som det av materialet framgick att man gärna såg byggde upp eller ingick i trädgårdens koncept och utformning.

Sinnesupplevelser (önskelista från S:t Petri Församling):

DOFT: Blommor, kryddväxter. Blomstrande sommarblommor. Katsuraträd?

SMAK: Fukt, bär? Sockerärter.

LJUD: Vatten, ev. ljudanläggning, fåglar och bin? Avenbokshäckar?

KÄNSEL: Jord, sten, gräs (barfotaplätt). Olika markbeläggningar? Barkflis? Lammöron.

SYN: Form och färgprakt. Miscanthusgräs som rör sig (och låter?). Blommor som attraherar fjärilar, bin. Ljus och skugga, bladverk, ev. pergola, belysning.

Förankring, utgångspunkt och gemensamma visioner

Idén tar en fysisk form (2010-12-14)

Vid jämförande av dessa tankar och utgångspunkter känns det som att jag och församlingen är inne på samma spår. Okej, nu gäller det att försöka få ner dessa tankar på papper och så småningom forma detta till en detaljerad och korrekt plan med tillhörande växtförteckningar, sektioner/bilder och förklaringar. Det är nu som den bild beställaren har i sitt huvud kan komma att möta en annan bild, dvs. den bild landskapsarkitekten skapar hos sig. Ju mer man tänker och funderar på något, desto djupare sätter man sig in i uppgiften, om man har arbetat med någonting i 10 timmar så kommer man förmodligen fram till mer genomtänkta idéer än om man hade jobbat med samma uppgift i en timme, allt kan inte uppenbara sig på en gång. Om det är någon specifik detalj som är viktig så kanske man utgår från denna och bygger upp en helhet kring just den detaljen, om det är sammanhanget som har störst betydelse så är det förmodligen det som man i första hand fokuserar på, och sedan så löser man detaljerna under resans gång. En helt tom plats, med i stort sett fria förutsättningar ger möjlighet till friare idéer och tankar och möjligheten till att skapa något som kan uppfattas som innovativt och nyskapande. Men ju färre utgångspunkter man har desto större blir risken att ens "skapelse" inte får en förankring, utan känns som ett element, en konstruktion som slumpmässigt placerats i ett sammanhang och som flyter ovanpå detta utan att bli en integrerad del av en helhet och sammanhanget.

Vad gäller sinnenas trädgårdar så finns det många givna utgångspunkter och förutsättningar, detta innebär förmodligen också att beställarens och gestaltarens (mina) visioner på många plan kommer att sammanstråla, dock förhoppningsvis med estetiskt tilltalande och funktionella lösningar som landskapsarkitekten adderat till den helhet som beställaren önskat.

Hur förmedlar man sina idéer? (2010-12-17)

Jag och S:t Petri Församling, främst via Maria Wemrell, har haft en fortlöpande, givande och konstruktiv kontakt där vi diskuterat allt från små till stora förutsättningar, problem, idéer och möjliga lösningar. Detta har känts tryggt och samarbetet har gjort att det skapats delmål som på ett bra sätt drivit arbetet framåt. Denna kontakt har även gjort att jag kunnat stämma av mina idéer, fått nya infallsvinklar och att vi på så sätt tillsammans har kunnat forma arbetet och gestaltningen av den tilltänkta Sinnenas Trädgård. För mig är det viktigt att kunden får vara med och påverka och bestämma, det är ju kunden som skall bli nöjd och ha glädje av det som skapats, samtidigt är det min uppgift att komma med idéer, och kanske nya infallsvinklar, och att med stöd av min yrkeskunskap förmedla det jag tror är den/de bästa sätten att skapa den helhet som beställaren eftersträvar.

Att skapa en helhet (2010-12-17)

Under min tid som student har jag fått möjlighet att besöka ett antal innergårdar. Några av dessa har haft en genomtänkt design men de flesta har byggts upp av utplacerade element, oftast med olika färg, skala och formspråk. Detta har skapat en rörig helhetsbild, vilket i sin tur förmodligen lett till att nya element utan eftertanke har tillkommit. Det är fullt förståeligt att det tillkommer nya behov och att innergårdarnas användning och funktion under årens lopp har förändrats, men helhetsintrycket har då många gånger, kanske inte förlorats, men fått ge vika för andra intressen. Nu gör S:t Petri en satsning på att skapa en helhet, en sinnenas trädgård, det är därför av största vikt att gårdens olika element; planteringsytor, sittplatser, markmaterial osv., samspelar med varandra och de omgivande byggnaderna, samt församlingens önskemål om en prunkande oas mitt i staden.

Küller skriver att en helhet definieras som vår upplevelse av hur delarna i en miljö förhåller sig till varandra (Küller, 1972; 1980; 1991) till detta tillägger Sorte att studier av landskapsmiljöer visar att den upplevda helheten sjunker om det förekommer element som till exempel i skala, form och funktion inte hör hemma där (Sorte, 1971). Detta tankesätt torde även gå att tillämpa på en innergård. Tilläggas bör dock också att Küller fastslår att om helheten överdrivs på komplexitetens bekostnad bli resultatet en enformig och tråkig omgivning, samt att om komplexiteten överdrivs på bekostnad av helheten, kännetecknas upplevelsen av oordning och kaos (Küller, 1991). Därför kommer stor vikt, och mycket omsorg, läggas vid att försöka skapa en balanserad helhet.

Reflektion om DEL2: Den gröna miljöns positiva effekter

Gröna miljöer kan ha stor påverkan på en människas liv och vardag, och dramatiskt förbättra hans eller hennes välbefinnande. Människan har utvecklats i samklang med naturen, vilken då också borde innebära att detta är vårt rätta element, där vi trivs och presterar bäst. Jag har i detta kapitel försökt att formulera vad som för mig utgör en sinnenas trädgård och jämfört detta med församlingens önskemål. Vidare har jag tagit upp hur man kan klassificera olika platser och diskuterat hur man på bästa sätt arbetar med att skapa en helhet som sammanflätar dessa.

DEL 3: Modellutveckling och Materialval

SketchUp och Bygga konstruktioner

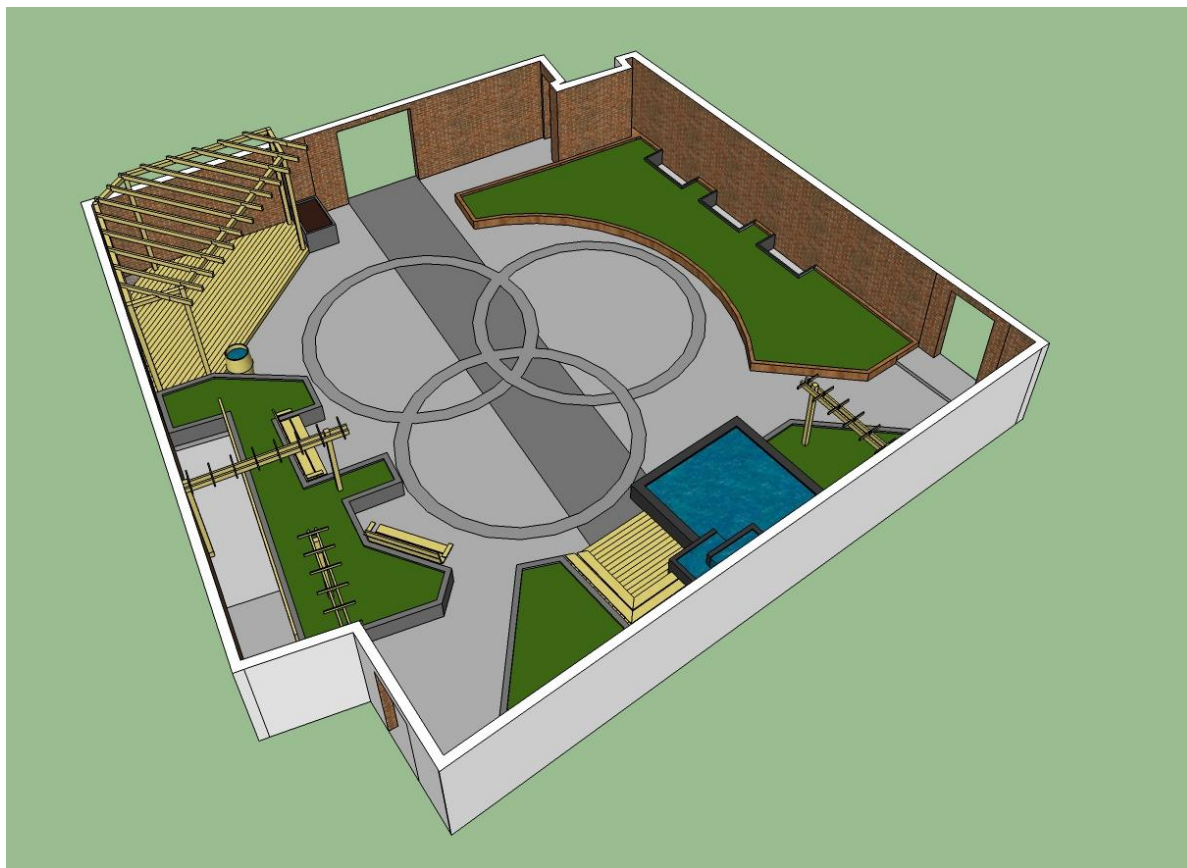
Tänkar om hur man på bästa och enklaste sätt kan visualisera sina idéer i ett medium där det är möjligt att prova olika färger, material och texturer ledde till valet att rita upp modellen i 3D-programmet SketchUp. Under tillkomsten av planritningen (DEL1) så växte det fram en idé om lämpliga material, men fokus låg främst på form och funktion, i detta kapitel redogör jag för hur att dessa idéer har omsatts till specifika val.

Då det funnits ett starkt önskemål om att det skulle finnas en öppen hårdgjord yta i mitten av gården har gestaltningsmöjligheterna begränsats. Vid placering av planteringsytorna, sittplatserna och den upphöjda scenen valdes de ur soltillgång för ändamålet mest lämpade platserna. Det fanns på grund av detta inte så stor möjlighet att flytta eller omforma de olika funktionerna. Jag har i detta kapitel därför huvudsakligen valt att lägga fokus på materialval; att arbeta med och reflektera över hur olika material påverkar platsen och intrycket av denna. En viktig fråga är hur man med hjälp av materialval på bästa sätt kan skapa en fungerande helhet. Parallellt med detta utvecklas den virtuella modellen för att så långt som möjligt avspejla dessa ställningstaganden.

Virtuell Modell (2010-12-15)

Funderingarna tog fart om hur man på bästa sätt skulle kunna fortsätta med att utveckla modellen. Jag bestämde mig för att på allvar sätta mig in i hur datorprogrammet Sketchup fungerar. Jag ville använda mig av ett datorprogram som inte skulle vara alltför svårt att lära sig, det kanske inte går att göra alltför avancerade eller exakta modeller, till detta ändamål vore nog AutoCAD bättre, men för att på ett enkelt sätt kunna visualisera, både för sig själv och för en kund, så är jag av åsikten att Sketchup är ett förträffligt program, speciellt då rummet är avgränsat och har tydliga väggar. Inspiration hämtades från uppsatsen Digital 3D landskapsmodellering av Wadbro, 2007.

Jag började från början och satte mig in i hur programmet fungerade och vilka möjligheter och begränsningar som det har. Sedan var det dags att föra in det material som jag skapat, dvs. att åter bygga upp min modell, fast den här gången virtuellt. Så gjordes, nedan ses resultatet.

Figur 9. På bilden ses inte de slutgiltiga materialen eller färgerna, modellen syftar till att visa de byggda elementens konstruktion och den rumslighet/struktur som de tillsammans bildar. I bilden syns upphöjda planteringsytor med varierande höjd, fasta sittplatser inkorporerade med planteringarna, markbeläggningens mönster, trädäcken, pergolan och spaljéerna. Markbeläggningen som tidigare bildade mönstret av ett kors har här ersatts med treenighetssymbolen. Det mörka stråket i markbeläggningen löper mellan gårdens huvudentré och sittplatsen med dammen.

Mönster och riktningar (2011-01-03)

Något som jag känner är viktigt att ta upp är diskussionen angående formen på planteringsbäddarna och symbolen i markbeläggningen. Den befintliga gården kändes centrerad till mitten, de omkringliggande planteringarna fungerade mest som kulisser till denna, och bakom dem kom ytterligare ett lager utgörandes av fasaderna. Jag försökte här att binda samman planteringarna med fasaden genom spaljeerna; vilka även bidrar till höjd, skapar rumslighet och riktningar. I mina första skisser och min handgjorda modell består mönstret i markbeläggningen av ett kors (se figur 5, sidan 19). Församlingen hade önskemål om en kristen symbol, och min första tanke var att ett kors. Gården kändes fyrkantig, eller kanske rund, eller kanske bättre uttryckt liksidig; det fanns helt enkelt inga tydliga riktningar. Det som skapade någon form av rörelse eller riktning, var dörrarnas, och då speciellt huvudentrén, placering. Jag valde därför i mitt första förslag att dra nytta/använda mig av dessa. Formen som skapades var ett kors, vilket var en bra idé då man det fanns önskemål om en kristen symbol. Korset var med tanke på gårdens utformning och funktion vänt åt rätt håll, men med tanke på vädersträcken så låg det i helt fel riktning. Ett kors kan även uppfattas som väldigt tung symbolik, och sinnenas trädgård syftar till att på ett mer lätsamt sätt väcka människans sinnen och tankar. Tilläggas kan också att församlingen fastnat för treenigheten, och var väldigt tydliga med detta önskemål. Jag var vid detta tillfälle inte direkt, utan snarar indirekt, medveten om hur denna förändring skulle komma att påverka helheten och intrycket av denna. I min första Sketchupmodell (figur 9) finns ett mörkare stråk i markbeläggningen, och då i kombination med treenighetssymbolen, jag fick då från flera håll frågan varför detta stråk fanns där, och om det inte vore bättre utan det? Det som då dök up i mitt huvud är; för att skapa riktning, gården har ingen tydlig riktning och designen skulle må bra av en sådan. Jag har nu senare vid handledning kommit fram till att någon form av riktning, exempelvis i form av markbeläggningen kan motverka den centrering som jag upplevde vid besök och inventering av platsen. Under arbetets gång, då beslut skulle fattas snabbt och flertalet hade ställt sig frågande till det, samt att ytterligare ett element skulle komma att försvåra lägningsarbetet, togs stråket bort.

Samtal om Församlingens önskelista (2011-01-04)

Funderingar kring material:

Arbetet fortsatte, nu var det dags att titta närmare på de olika materialen för att på så sätt skapa en karaktär som passar in på innergårdens omgivning, sammanhang och kontext. Nedan följer en punktlista med frågor och konstateranden som då dök upp:

Figur 10. Innergården sedd från ovan. På bilden ses kalkstensbeläggningen och dess läggningsmönster. Dammen men sin centrala placering begränsar användandet av den hårdgjorda ytan.

- Samtal har förts om olika symboler och S:t Petri har önskat att en symbol skulle inkoopereras i markbeläggningen, efter diskussion kom vi fram till tre ringar som symbol för treenigheten (se gärna bild från 3D-modell, sidan 33).
- Församlingen har inte fastslagit hur mycket arbetet och materialen får kosta (prisklass). Om ett material med en högre kostnad skulle kunna ge en större fördel jämte ett billigare så kan en ökad kostnad vara försvarbar.

- Känslan som man är ute efter är en blandning av privat trädgård och offentlig plats. Församlingen önskar "trädgårdselement" samtidigt som det skall vara handikappanpassat och tillgängligt (för uppemot 70 besökare åt gången).
- En synpunkt var att man kanske skulle undvika att använda material som har samma proportioner som en tegelsten då detta mönster redan har ett starkt grepp om platsen (pga. de höga tegelbyggnaderna som omger denna).
- Färgen bör inte vara alltför mörk då det redan är ganska mörkt/skuggigt på en innergård.
- Min personliga åsikt då det gäller markmaterial är att jag inte är så glad för en massa små fogar då ogräsrensningen därmed ofta försvåras.
- Det blir med stor sannolikhet för dyrt att använda natursten till allt, och gatsten är antagligen inte bra ur tillgänglighetsaspekten, det finns sågad sådan, men priset är nog inte så roligt...
- Betongplattor i ljus betong, som är större än de vanliga 35x35 plattorna känns som ett lämpligt alternativ. Tanken är: betong- relativt billigt, jämn yta, mönstret känns igen från trädgårdar men har förstörats upp för att passa till ett mer offentligt sammanhang, färre antal skarvar för ogräsrensning, och mindre risk för plottrighet.
- Vid skapandet av treenighetssymbolen kan plattorna först läggas, och sedan skär man ut de tre cirkelarna, i vilka det läggs 2-3 rader gatsten (de tre ringarna).
- Funderingar fanns tidigare på att lägga ett mörkare stråk av plattor, gärna en storlek större än de av ljus betong, som skulle binda ihop markbeläggningen med gårdens övriga beståndsdelar.
- Materialval till "dammen" och vattentrappan skulle lämpligen bestå av natursten; granit eller diabas, svart diabas hade varit snyggt men det gäller att det samspelar med övriga element.
- Slutligen: de upphöjda planteringsbäddarna; då idén först föddes i huvudet så bestod dessa av de vanliga "betongklossarna" som oftast finnes i gråa och rosa nyans. Dessa ger ett trädgårdsmässigt utseende men kontrasten till de omkringliggande byggnaderna kan kännas konstig. Man skulle helt enkelt också kunna gjuta bäddarna i betong, detta är kanske det vanligaste tillvägagångssättet? Församlingen påpekade att man kanske skulle kunna återanvända kalkstenen och klä de eventuella betongfundamenten med denna.

Bygga konstruktioner (2010-01-10 – 2011-01-24)

Materialval till stommen i Sinnenas Trädgård

*Mitt resonemang om **GOLVET/MARKBELÄGGNING:***

Höga tegelbyggnader med röd färgton omger innergården. I dag består gårdens golv av kalksten, och till en liten del av betongsten, också dessa med en färgton åt det röda hållet. Markmaterialets naturliga struktur, samt läggningsmönstret (rektanglar som bildar ett mönster bestående av cirklar), skapar en ojämn yta, vilket är ett hinder ur tillgänglighetsperspektivet, detta bör därför åtgärdas. Frågan är då vilket annat material som skall väljas? Vilken färg, och vilken form? Det fanns med stor sannolikhet en tanke bakom valet av materialens färg, då den går ton i ton med tegelbyggnaden. Färgvalet binder samman byggnaden med marken, detta kan trots att det låter positivt skapa vissa oanade negativa konsekvenser. Då väggar och tak har samma färg uppfattas rummet som mindre, väggarna kommer närmare inpå, och den horisontella ytan känns mindre. Då gården har en liten yta och omges av höga väggar så skulle en ljusare färgton på markmaterialet ge ett intryck av större yta (ljusa färger expanderar visuellt ytor, och mörka färger krymper dem). En ljus yta skulle i det här sammanhanget vara önskvärt (i tanken bör även finnas att då de höga byggnaderna skuggar marken under stora delar av dagen/året så kommer markmaterialet att vara fuktigt och därför uppfattas som mörkare än om det hade varit placerat på en torr och ofta solbelyst plats). Val av material; natursten skapar ett gediget intryck, men är oftast dyrt och kan som exempelvis med gatsten och dagens kalksten skapa frågetecken vad gäller tillgänglighet/framkomlighet. Betongsten är oftast billigare och lättare att lägga, men skapar kanske inte samma levande karaktär som natursten.

Figur 11. Inspiration markbeläggning, ursprunglig storlek A4.

Figur 12. Utvecklad sketchUp-modell, nu med specificerade material. På bilden ses betongplattorna och treenighetssymbolen bestående av gatsten. Trokonstruktionernas färgsättning samspelar med de omgivande byggnadernas trädetaljer.

På bilden (Figur 12) ses markbetongplattor med en ljusgrå färgton, storleken är förslagsvis 50x50, dessa plattor är storleken större än de som man vanligtvis finner i villaträdgårdar (35x35-plattor) man kan på så sätt få lite av trädgårdskänslan samtidigt som skalan visuellt har anpassats till mer offentliga platser av större dignitet. Större plattor betyder också mindre antal fogar och ogräsbekämpning, samt potentiellt mindre risk för småbitar vid mönsterläggning. En annan bidragande orsak till valet är plattstorlek är att begränsa plottrighet då det lätt kan komma att se rörigt ut med både tegelväggar och markmaterial med mönster i samma storlek/form som dessa.

Betongplattorna utgör en plan och lättillgänglig yta och bildar basen i innergårdens golv. För att tillföra ytterligare en dimension har ett mönster bestående av tre ringar skapats, detta står som symbolen för treenigheten. Ringarna är uppbyggda av två (eller tre) rader smågatsten (beroende på läggningssvårighet och framkomlighet). Mitt resonemang om materialval till rummets golv ledde till att jag ville samråda med anläggaren; *går det att på ett bra/smidigt/snyggt sätt återskapa det tänkta mönstret i verkligheten? Man kan också undra om materialvalet är en nödgad kompromiss eller den bästa lösningen?* Om själva läggningen är tekniskt genomförbar, så är det nog upp till betraktaren att avgöra detta, men målet är i alla fall att på bästa sätt att skapa en tillgänglig yta, som tillför rummet något mer än att bara vara just en tillgänglig yta.

*Mitt resonemang om de **UPPHÖJDA PLANTERINGSYTORNA:***

För att jorden, blommorna och växterna skall komma närmare betraktaren är planteringsytorna upphöjda. Den planteringsyta som är av minst storlek, samt med växter av lägsta höjd, är den högsta (45 cm) av de upphöjda ytorna, sedan följer de andra i fallande ordning (*dammplantering 30 cm och woodland 15 cm*) utifrån sambandet att större yta och högre växter ger lägre kanthöjd. (*bilder se Bilaga 3*)

Frågan som kvarstår är materialvalet. För att skapa olika sinnesintryck kan det vara lockande att använda sig av många olika material, men det kan skapa oreda och uppfattas som rörigt. Det bästa angreppssättet är att se vilka material som redan i dag finns på platsen; röd tegelsten, röd kalksten (*tas bort*), röd betongsten (*tas bort*), samt betong (husgrund), och det nya materialet betongsten, samt granitgatsten (granit finns redan i dag i form av trappsteg).

En tanke som dök upp är att tegelsten är ett material som används vertikalt, dvs. i form av fasader, det skulle då kanske kunna vara en idé att använda detta även som väggar till de upphöjda ytorna? Efter övervägande kom dock slutsatsen att de (i för hållande till de omgivande väggarna) låga kanterna på grund av sin i jämförelse ringa höjd troligtvis aldrig kan nå samma dignitet som de omgivande fasaderna, då de endast skulle se ut som bleka och förkrympta kopior eller efterlikningsförsök av dessa. En annan tanke var att det kanske skulle gå att klä kanterna med den kalksten som idag ligger på marken. Detta är en bra tanke både vad gäller kostnad och miljötänkande, men risken är fortfarande att det på grund av den liknande färgtonen skapar samma känsla (dock kanske inte lika stark) som det ovan beskrivna exemplet med tegelsten.

Då planteringsytorna snarare tillhör de horisontella ytorna, vore det lämpligt om de hade samma uttryck som dessa. Samma material/färg kan här verka för att bredda ytan istället för att som med materialval liknande fasadernas krympa den. Om betongplattor väljs som markmaterial så skulle gjutna planteringsbäddar av betong vara ett lämpligt alternativ. Dessa skulle också på ett bra sätt samspela med fasadens nedersta del av betong och på så sätt bilda en visuellt förankrad och solid golvyta. Men planteringsytorna är ju mer än endast en del av golvet!? För att framhäva detta vore det önskvärt att markera kanterna på ovansidan, de växer fram från marken/golvet och är på så sätt en del av denna men sedan blir de till något mer. Planteringsytorna strävar uppåt, likt fasaderna, fast utan att försöka konkurrera med dessa. Mitt förslag är här att klä ovansidan av kanten med den röda kalkstenen, vilken då knyter an till platsen tidigare utseende och sparar ett minne av denna, samtidigt som den med sin naturligt skrovliga yta väcker sinnen, och med sin färg binder samman materialen och skapar en ram från vilken sedan grönskan får möjlighet att expandera.

Figur 13. Damm med sittplats och planteringar, växtvalet är ännu symboliskt/karaktärsvisande. På bilden ses den gjutna dammen klädd med granitsten, och de gjutna upphöjda planteringsbäddarna med den "återvunna" kalkstenen som toppsten/avtäckning.

*Mitt resonemang om **DAMMEN**:*

Dammen är trädgårdens hjärta, det porlande vattnet skapar rofylld stämning och skärmar av störande buller, vattenblänk lockar insekter och fåglar, vattnet svalkar varma händer. Vattenytan speglar himlen och tar ned världen utanför in i trädgården. Om det finns möjlighet kan ett stim guldfiskar skapa intresse, både hos stora och små. För att underlätta skötselarbetet föreslås det att tänkta vattenväxter, exempelvis näckros, planteras i korgar som placeras på dammens botten och vid behov, rengöring, samt vinterförvaring helt enkelt kan lyftas upp och förvaras på lämplig plats, exempelvis i församlingens källarlokal. Då dammen har så stor betydelse för skapandet av sinnesintryck och trivsel känns det betydelsefullt att ge den lite extra status och finish. Vattnet är ju både symboliskt och bokstavligt källan till en prunkande och överdådig trädgård. Granit är ett gediget material som mycket väl skulle kunna fylla denna uppgift. Graniten finns redan som trappsteg och (om förslaget för markmaterialen genomförs) även i den symbolbyggande delen av innergårdens golv. Förslagsvis används en ljusgrå granitsten som väggar och en mörkare granit eller svart/mörk diabas som botten på "damm" och "vattenfall" (den mörka färgen förstärker vattnets speglande effekt).

Mitt resonemang om TRÄKONSTRUKTIONER; Pergolan, Spaljéerna och klätterväxterna:

Då markytan har begränsad omfattning är en lösning att bygga med grönska på höjden. Gården kan endast inrymma ett par små träd av begränsad storlek, så som komplement till dessa byggs en pergola och tre spaljéer, vilka sedan kläs av klematis, klätterrosor och blåregn. Längs fasaderna finns även vajrar uppspända som stöd åt Humle (vilket är en klättrare som saknar sugfötter och i stället slingrar sig runt föremålen, vilket innebär att den inte skadar fasaden. Humle är en snabbväxande klättrare som på kort tid kan skapa mycket grönska, samtidigt som den varje höst vissnar ned och på våren åter startar från marknivå, vilket underlättar beskärningsarbetet).

Pergolan fungerar som ett tak till scenen, vilken även kan användas som en ombonad sittplats. Spaljéerna bidrar till intrycket av trädgård och frodig grönska, de länkar även samman innergården med fasaderna, och skapar en koppling mellan dessa.

Om vi åter skall skapa koppling till platsens befintliga färger och material, och förankra de olika elementen; vad finns det redan för trädetaljer och vilken färg har dessa? Vi finner vitmålade fönster och (*oljade/lackade/laserade? = behandlade*) dörrar. De vita fönstren skänker liv och ljus till fasaden, det vore önskvärt om även de övriga träkonstruktionerna så kunde göra. Vitt – en färg som redan finns på platsen, en färg som skapar ljus och rymd, en färg som på ett mycket bra sätt skulle samspela med de övriga materialen och deras färger, men också en färg som lätt blir smutsig och på vilken alla skavanker syns... då gäller det att väga för och nackdelar mot varandra... Mitt förslag är att stolparna målas med vit färg (som är bruten åt det gråa hållet) och att de övriga (horisontellt liggande) delarna målas i en ljusgrå färg. (3D-modellen, se figur 12 och 13, är färgsatt på detta sätt men pga. att bilden även innehåller automatisk skuggning så framgår detta inte tydligt).

Mitt resonemang om TRÄKONSTRUKTIONER; Bänkar

För att bänkarna skall smälta in i omgivningen och ge ett gediget uttryck, föreslås att materialet är av samma träslag som dörrarna och att det behandlas på likartat sätt.

Mitt resonemang om TRÄKONSTRUKTIONER; Trädäcket

Till trädäcket föreslås ett hårt beständigt träslag; importerat (tänk på miljöetiska aspekter) eller förslagsvis ek (eller liknande), detta behandlas så att det får en färg påminnandes om det trä som finnes på gårdens dörrar. Tryckimpregnerad trätrall bör ur estetisk synpunkt undvikas då detta på ett negativt sätt kan kontrastera med byggnadernas fasader och uttryck. Med tanke på att förebygga halkrisk så finns det plankor med frästa spår (*vilka från början gjordes för att plankan inte skulle slå sig, men som numera används som en metod för att göra trädäck mindre hala*). Trädäcket som fungerar som scen är upphöjt (*ca 15 cm*), det vid dammen ligger i marknivå (det behöver således grävas ur för att ge plats åt underbyggnaden).

Reflektion om DEL3: Modellutveckling och materialval

Under tiden som jag arbetat med detta kapitel har det blivit alltmer tydligt hur stor inverkan olika materialval har på helhetsintrycket av en plats, och hur olika val kan skapa vitt skilda karaktärer. Även om det parallellt med formgivningen väckts tankar om materialspecifikationer så har det känts viktigt att lägga ned mycket tid och kraft på att precisera valen. Detta var en krävande, men även väldigt givande del av designprocessen. Jag har haft stor nytta av den digitala modellen, då jag med hjälp av denna experimenterat med olika färger och texturer.

"Stadens brus och hektiska vardag är som bortblåsta, grönskan omfamnar och vaggar själen, likt ett rosenblad som sakta seglar i spegelblankt vatten. Fjärilar dansar i virvlande flammor kring de av kvällssolen glödande blommorna. Gracila tuvors skira vippor vajar i vinden, en mild bris smeker grönskan. Vattnet speglar himlen och tar ned himlavalvet majestätiska rymd till detta paradiset, där naturens läkande krafter verkar. Humlesurr och fågelsång, klinkandes av den ljuvaste musik. Gläntan i staden väcker sinnen, sprider glädje och omhuldar besökaren likt moder jord. Sinnenas Trädgård; en plats för eftertanke och möten, stillhet och rörelse, musik och tystnad, en plats att vara på, en plats att tycka om." –Felix Blomstergren

DEL 4: Anläggning och Beslutsfattande

Min sammanfattning av processen

Det var ytterst nära i tiden att anläggandet av innergården skulle komma att påbörjas, men det återstod fortfarande många beslut och frågor, i vilka det först behövdes skapas klarhet. Del 4 är förmodligen den mest spännande delen av arbetet; det är här det avgörs om mina visioner blir verklighet, det är nu som "Är detta möjligt att bygga"-frågorna skall få sina svar. I detta kapitel får man som läsare ta del av de frågor, problem och lösningar som uppkommit under anläggningsfasen, samt hur jag fann mitt producerade material på nätet. Kapitlet bygger till stor del på de fortlöpande diskussioner som jag, anläggarna och församlingen haft under anläggningsfasen.

Att hitta sitt material på nätet

Copyright? (2011-02-10)

En dag när jag gick in på S:t Petris hemsida så såg jag att där fanns en artikel om Sinnenas Trädgård. Jag blev förvånad och klickade på länken för att komma till själva artikeln, det kändes konstigt att se sina egna bilder på en hemsida, bilder som jag producerat. Jag blev ännu mer betänksam när jag såg att det hållits ett föredrag för allmänheten där mina bilder använts, speciellt då det ingenstans i artikeln nämndes SLU eller mitt namn. Men det som mest av allt var tankeväckande var att jag inget visste om föredraget.

Det kändes konstigt att bilder som jag producerat för att de skulle användas internt inom församlingen, samt i kontakt med anläggare, vars avsikt var att förmedla mina idéer, och skapa en tydlighet som är ett verktyg för att alla skall arbeta mot samma mål och vision, nu hade uppvisats för allmänheten, och utan att jag kunde vara där och förklara/förtydlig mina tankar. Det hade känts annorlunda om jag fått betalt för bilderna, dvs. om församlingen hade köpt bilderna av mig, då hade det varit fritt fram, men nu handlar det om ännu icke publicerade bilder som skall användas i mitt examensarbete.

Jag vill nu passa på att inflika att jag inte på något sätt är upprörd över församlingens agerande, då jag ser detta projekt som en del i lärandeprocessen, men just därför tycker jag att det är viktigt att reflektera över det. Jag önskar att ta del av så mycket som möjligt vad gäller församlingens arbetsprocess och tankarna kring denna och trädgården, och hade därför önskat att bli informerad om föredraget.

Då jag mailade församlingen berättades det att jag och SLU hade nämnts. Detta kändes bra att höra, jag fick också beskedet att om jag ville så kunde jag höra av mig till personen som skrivit artikeln och be om att bli omnämnd. Jag valde att inte så göra, men jag har dragit lärdom av detta, en lärdom som jag med stor sannolikhet kommer att ha nytta av i framtiden.

Sinnenas trädgård i S:t Petri

[2011-02-07 11:55]

I söndags på Kyndelsmässodagen presenterades 'Trädgårdsprojektet i S:t Petri' på det första av vårens fyra diakoniföredrag i Bångs salong

"Vill du bli lycklig för en dag sup dig full, vill du bli lycklig för ett år gift dig, vill du bli lycklig hela livet skaffa dig en trädgård." Detta kinesiska citat bidrog en av åhörarna med vid Maria Wemrells föredrag i "Söndagar i marginalen"-serien.

Föredraget handlade om Trädgårdsprojektet i S:t Petri och planerna för en Sinnenas trädgård på S:t Petri församlingshus innergård. Föredragshållaren Maria Wemrell som är projektledare för Trädgårdsprojektet menade att citatet var synnerligen välfunnet.

- Trädgårdsprojektet går ut på att skapa en plats för reflektion och vila, en plats som talar till alla våra sinnen, sade hon och fortsatte med en utläggning om trädgårdens och naturens betydelse för både vårt fysiska och psykiska välbefinnande. Redan i det nästan 5000 år gamla mesopotamiska Gilgamesh-eposet finns beskrivningar av naturens läkande och helande kraft.

- Natursymboliken går som en röd tråd också genom Bibeln, berättade Maria. Från Gamla Testamentets allra första sidor, där Gud sade: "Jag ger er alla fröbärande örter på hela jorden..." och skapandet av Edens lustgård till den aktuella evangelietexten denna söndag: "Himmelriket är som ett senapskorn som en man sår i sin åker."

- Att förvalta naturen och att kultivera sin trädgård handlar på ett sätt om drömmen om paradiset, om att göra himmelriket synligt.

Maria Wemrells fortsatta exposé gick över klosterträdgårdarnas stora betydelse för trädgårdens utveckling i alla dess aspekter över 1800-talets idéer inom medicinen om natur som ordination fram till våra dagars terapiträdgårdar.

Trädgårdens läkande och helande förmåga är det man tagit fasta på i planeringen av S:t Petris nya "Sinnenas trädgård". Det ska finnas en stillhet där som ger förutsättningar för att äldre människor med nedsatta sinnesförmågor i lugn och ro ska kunna bli stimulerade i vad de ser, hör och känner. Planteringslådor i bekväm höjd, doftande växter, plant underlag för lätt framkomlighet med rullstol eller rullator, porlande och stilla vatten är något av det som är inplanerat.

Men trädgården ska också ge plats för rörlighet. Rörelsen eller rörligheten ska komma i uttryck i hur anläggningen speglar processen "från liv till död" men också i olika aktiviteter och i att en scen blir en del av trädgården. Denna scen kan också användas för att stimulera sinnen t.ex. genom att användas för olika musikuppträdanden eller för filmvisning. Trädgården kommer som förut användas till Sommarcafé om somrarna.

Efter föredraget fick åhörarna så lukttärtor i olika sorters krukor. Dessa ska sedan planteras ut i Sinnenas trädgård som börjar anläggas redan tidigt i vår.

Maria Wemrell, projektledare för trädgårdsprojektet, talar engagerat om naturens helande och läkande kraft.

Tre cirklor som symboliserar treenigheten. Gårdens nuvarande markbeläggning, plattor av röd Ölandssten, kommer att återanvändas som kantstenar till odlingsbäddar mm.

På scenen i hörnet finns också plats för odlingslådor. Växtligheten på ritningarna är bara exempel.

Ett torrt litet frö ska växa till en skir och doftande luktärt i Sinnenas trädgård.

Fröerna som såddes efter föredraget vattnas och sköts om tills det är dags att sätta ut plantorna i Sinnenas trädgård.

Vill du vara med från början?

Sinnenas trädgård kommer att börja anläggas i vår. Under denna tid leder diakon Eva Blomdell en studiecirkel som fått namnet "Örter och kryddor". Tillsammans tillägnar sig denna grupp både praktisk och teoretisk kunskap om hur man odlar småväxter.

Man träffas **varannan tisdag 14 - 16 med start den 15 februari.**

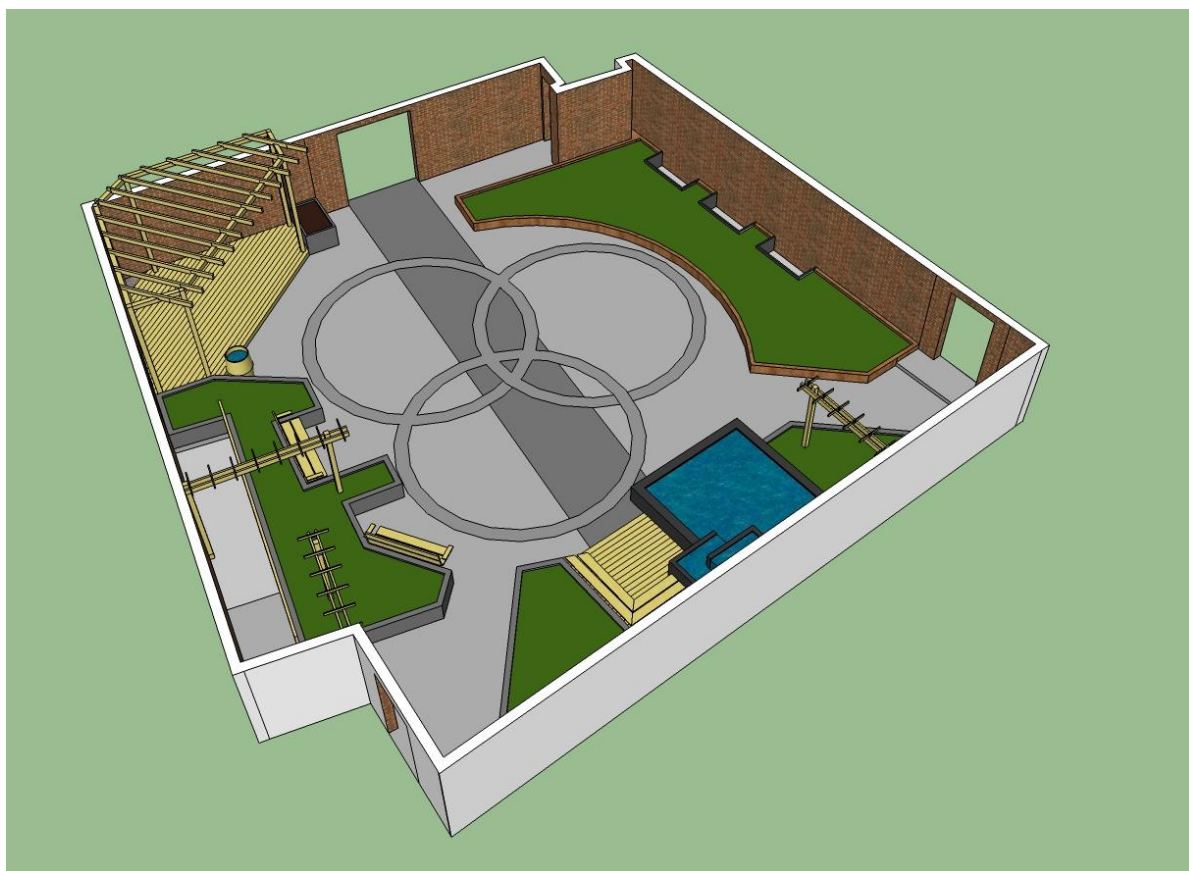
Anmälan: Eva Blomdell, 040-27 90 39

eva.blomdell@svenskakyrkan.se

Klippt från S:t Petris Hemsida: (<http://www.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=747776>) (2011-02-10)

Kontakt med Anläggaren (2011-02-11)

Mitt första utkast (Figur 9, sidan 33) skickades i slutet av december till av församlingen utvalda anläggare för att se om de var intresserade att komma med en offert. Man valde sedan en av anläggningsfirmorna. På den bild (figur 14) som anläggaren hade använt som utgångspunkt fanns inte några materialspecifikationer, och anläggaren hade därför själv valt vilka material som han tyckte var lämpliga, och då ofta material som är billiga att inhandla/hantera. Anläggaren har av den naturliga anledningen valt billiga material för att hans förslag skall stå sig bra i konkurrensen med de andras. Detta medför dock stor risk att kvalitén och helhetsintrycket får sig en törn.

Figur 14. Modell med ospecificerade material.

En snabb start är inte alltid en bra början (2011-02-14)

Då anläggaren var utvald, och jag meddelats vem det blev, så skickade jag för säkerhets skull allt material som jag tänkte att han kunde ha nytta av, han blev då fundersam över att han inte delgivit detta material tidigare, då detta nu hade lett till att våra materialval i vissa avseenden skilde sig.

Detta förstår jag mycket väl, men det är ändå beklagligt, om man tänker på det i efterhand så borde jag kanske varit mer specifik, men å andra sidan var det bara ett första utkast, som senare skulle arbetas igenom mer, och då speciellt i avseendet materialval. Man kan kanske säga att det gick för fort när anläggarna kontaktades, förslaget skulle behövt att utarbetas/genomarbetas mer innan det användes som underlag för kostnadsberäkningar. Det kan vara bra att ha med anläggaren redan i ett tidigt skede, men då måste dialogen vara öppen och alla kort ligga på bordet, då kommunikationen sker i olika steg, mellan olika parter så är det stor risk att den tid som man tjänade på att tidigt ta kontakt med anläggarna nu kommer att bli en stoppkloss. I den bästa av världar vore det bra om jag och församlingen tillsammans kunde utarbeta ett designförslag (med materialspecifikationer), som sedan jag med hjälp av handledning kunde befästa och förädla. När alla sedan var nöjda skulle det så vara dags att få in prisuppgifter från anläggare. Detta skulle vara det idealiska upplägget, men oftast så är det andra förutsättningar som man måste jobba efter, även detta en god lärdom att ta med sig inför framtiden.

Anläggarens Växtval (2011-02-16)

Vad är en sinnenas trädgård utan dess växter? Då jag i början av gestaltningen framförallt eftersökte en fungerande helhet låg fokus inte på växter och artspecifikationer. Det har dock hela tiden funnits en bild i mina tankar om hur jag vill att platsen skall kännas och upplevas och växter är här en viktig beståndsdel. Upplägget som jag och min handledare kommit fram till var att jag först skulle arbeta fram en helhet och att jag sedan skulle läsa in mer vad gäller miljöpsykologiska aspekter. Meningen var att jag sedan skulle undersöka det förslag som jag gjort. Tanken var också att jag under litteraturstudierna skulle få idéer och uppslag vad gäller växt- och artval. Jag förstår att S:t Petri församling var nyfikna och angelägna om att jag skulle få till en växtlista och planteringsplan så snabbt så möjligt, men samtidigt så fanns det förståelse om att jag även måste fokusera på att arbeta med andra delar av examensarbetet. Så långt allt väl. Men när jag kontaktade anläggaren och senare blev uppringd av denne, framkom det att han hade gjort växtval och planteringsplan för innergården. Detta kom som en överraskning för mig, jag trodde nämligen att växterna inte ingått i den offert som anläggarna fått lämna, detta kan kanske nu i efterhand ses som en konstig tanke, men för mig var den helt naturlig då jag inte ännu hade kommit till den punkt där det för mig var dags att sätta mig in i växtvalsbiten av ex-jobbet. Det känns också tveksamt om församling hade förstått detta, då jag och projektledaren pratade om att få till ett möte där vi två kunde diskutera växter. Min tanke var att planteringsytorna skulle ha olika teman och karaktär, detta är en betydlig, om inte den viktigaste delen av sinnenas trädgård, viktigt var därför att detta missförstånd så snabbt som möjligt redades ut.

I frånvaro av Maria (2011-02-17)

Olyckligt nog åkte projektledare Maria bort, och skulle komma att vara frånvarande i ca två veckor. Både när det gällde växter och materialval var anläggaren tillmötesgående och beredd att ändra på sitt förslag för att leva upp till våra önskemål. Det föreslogs att jag skulle diskutera detta med anläggaren, och det gjorde jag, men jag hade inte så mycket att komma med då det inte är jag som skall stå för kostnaderna. Anläggaren hade som tidigare sagt valt vanliga "billiga" material, och jag antar därför att han så även gjort vad gäller växterna. Om vi önskar att uppgradera detta kommer därför även priset att stiga. Då jag inte bär det ekonomiska ansvaret hamnade diskussionen i stiltje under de kommande två veckorna.

Tiden Tickar... (2011-02-22)

Maria var fortfarande borta, vilket jag visste att hon skulle vara, men frustrationen kring detta växte mer och mer. När Maria var borta stod arbetet stilla, eller detta var kanske fel uttryckt, bättre är att säga att kommunikationen mig och församlingen emellan stod stilla. Det är i och för sig något som jag skulle kunna stå ut med, problemet är dock att tiden inte står stilla. Jag fick svar på ett mail till anläggaren; om vädret tillåter det kan anläggningsarbetet påbörjas redan vecka 10, vilket då skulle bli ett väldigt stort problem. Detta eftersom att jag och Maria skulle ha ett möte fredagen vecka 9, detta innebär således att anläggningsarbetet kan komma att påbörjas nästkommande arbetsdag. Vilket förmodligen skulle leda till att jag inte kunde ha någon möjlighet att påverka materialvalen. Detta kändes oerhört tråkigt då jag, och de andra inom yrkeskåren som jag pratat med höll med om att en nedgradering av materialen kommer att ha en dramatisk påverkan på helhetsintrycket och upplevelsen av trädgården, och detta på ett negativt sätt. Speciellt när priset i slutändan med stor sannolikhet inte kommer att skilja sig så mycket om man ser till helheten, exempelvis kan man ju tänka på kostnaden av att hyra en kran som skall lyfta in och ut allting (över ett fyra våningshus), detta är inte billigt...

Jag har under denna väntans tid istället arbetat lite med planteringsplaner, men det kändes som om jag hade svårt att fokusera på detta då det i övrigt fanns så många osäkerheter. Som sagt så var ett möte med Maria inplanerat fredagen den 4 mars, men hon skulle troligtvis komma hem den 2 mars, och då gällde det att jag låg på och påvisade vikten av att vi på allvar diskuterar igenom detta, för att få klarhet i om det går att göra några ändringar, om det finns pengar till att göra några ändringar, samt vilken stor betydelse dessa ändringar skulle ha för platsen.

Jag, konsult? (2011-02-23)

Ibland har det känts som att jag fungerat som en konsult, som kommer med förslag och idéer, och att församlingen sedan väljer om/hur de vill använda dessa. Då jag valde att delta i Projektet så var utgångspunkten att det kunde sluta med att mitt förslag inte valdes ut, men också att hela förslaget, eller delar av det, valdes. På så sätt var jag fullt medveten om att jag kanske inte skulle vara med i alla steg av processen och det färdiga resultatet. Men sedan så valdes mitt förslag som en helhet och jag fick förtroendet att fortsätta att arbeta med detta. Vi hade många möten och mailkontakt och jag producerade det församlingen önskade. Således blev jag nu en del av projektet, det känns därför tungt när det fattas beslut som inte jag är medveten om, speciellt då jag fortfarande är, och förhoppningsvis skall fortsätta att vara, en del av projektet. Det är av stor vikt, både för det fortsatta arbetet, men också för mig och mitt examensarbete att jag får insikt i hela processen.

Röjningsarbetet skulle påbörjas måndagen den 28 februari, då jag besökte innergården tillsammans med min handledare träffade vi personer från församlingen vilka sa något i still med "då ses vi den 28:e" jag hade inte tänkt att jag skulle vara så involverad så att jag skulle följa anläggningsarbetet, men det kändes nu som om det vore nödvändigt för mig, ex-jobbet och trädgården, att jag fanns på plats. Det tråkiga är att det då kände som att arbetet saknade transparens, jag var inte medveten om vad som skulle komma att ske, eller vilket som är det mål som man arbetar mot, jag hade heller ingen befogenhet att lägga mig i arbetet. Det kändes därför mindre roligt. Jag bestämde mig för att jag inte själv kommer att delta i det praktiska arbetet då jag känner att detta inte är min uppgift, och jag vill inte vara i vägen, eller "stå som en idiot" som inte har något att tillföra, men jag kände att det är bra att vara med som en representant, och att jag fanns där för att svara på/diskutera saker som är oklara, samt att kunna förmedla min vision till anläggaren.

Bevarande av vegetation? (2011-02-24)

Då vi inte närmare har diskuterat växterna, bortsett från popplarna (vilka jag och anläggaren tyckte borde fällas, men som församlingen ville behålla) och önskemål om växter med biblisk anknytning, så har vi heller inte sagt någonting om vad som skall hända med den befintliga vegetationen, jag har i mitt förslag valt att inte behålla någonting av denna, men vet att det har dykt upp önskemål om att rhododendronbuskarna skulle sparas (för bilder se Bilaga 2: Bilder befintlig gård). Då jag och min handledare, Sabina Jallow, tillsammans besökte platsen, för att se och samtala om denna, kom vi fram till förslaget att man skulle kunna stamma upp de två rhododendronbuskarna som fanns i den plantering som nu kommer att få woodlandkaraktär, de skulle då ge höjd och karaktär, samtidigt som det skapas en bra känsla av att man kan ta tillvara och behålla.

Ok, då hade jag en plan, jag har tidigare gjort liknande arbeten och stammat upp bland annat idegransbuskar, vilket (om jag själv får säga det) blev väldigt bra och öppnade upp för plantering av perenner under dessa. Jag ringde till församlingen men fick inget svar, så jag skickade istället iväg ett mail. Jag skall här säga att jag kontaktade en annan person än Maria Wemrell, då hon som bekant var bortrest. Personen i fråga har nämnts av Maria och har varit delaktig i kyrkans projekt, jag hade fått mailadress och telefonnummer, men fick inget svar då det antagligen inte gick att frambringa ett sådant i frånvaro av Maria. Jag fick alltså inget klartecken på om jag kunde göra detta eller inte, jag

tror i och för sig inte att någon hade klagat eller blivit upprörd om jag hade kommit dit och gjort det, men om det låg ett fast beslut om att alla buskar skulle plockas bort, så skulle det kännas meningslöst, ja rent av förnedrande att hålla på och arbeta där för att sedan få se buskarna dras upp.

Jag ringer dig, när ringer du mig? (2011-02-25)

Jag gjorde ett andra försök och kontaktade en annan person som på församlingens hemsida har omnämnts i samband med Sinnenas trädgård. Personen svarade men hänvisade mig till en annan person som inte kunde prata med mig just då, men jag fick ett löfte om att bli uppringd. Telefonsamtalet kom fredag eftermiddag och röjningsarbete var sagt att påbörjas kommande måndag. Jag valde därför helt enkelt att inte försöka driva denna fråga då jag kände att det är bättre om jag lägger fokus på att försöka förmedla mina tankar och idéer vad gäller materialvalet. Jag har tidigare inte nämnt någonting om rhododendronbuskarna, däremot om materialet, så jag kände att om jag skulle vara "besvärlig" och sätta mig på tvären, eller vad vi skall kalla det, så var det lämpligare om jag gjorde det i frågan om materialval, en fråga som även ur ett helhetsperspektiv kommer att ha större inverkan på gården. Detta kändes lite som ett bakslag, men gav en fingervisning om vad som tyvärr snart kanske skulle komma att upprepas. Det kändes helt enkelt som om projektet var ute på hal is, i alla fall om man ser det med landskapsarkitektens ögon, närmare bestämt mina, då det var min vision som riskerade att fallera.

Två kontemplativa platser i staden (2011-02-28)

Diakonprojektet, i vilket sinnenas trädgård är ett delprojekt, har som målsättning att sträcka sig utanför församlingshemmets väggar. Det har diskuterats att anlägga två andra platser i staden, platser som skall kunna fungera som andningshål och en möjlighet för en stunds eftertanke. Tanken är att man som besökare skall kunna känna en sammanlänkning mellan dessa och sinnenas trädgård. De av församlingen valda platserna är en plats i Västra Hamnen i Malmö och en plats belägen vid stadsbiblioteket i Malmö. Båda dessa platser är belägna i områden där det rör sig mycket folk, det är därmed svårt att skapa utrymme för stillhet, men det skulle vara väldigt spännande och absolut inte omöjligt, men helt säkert en utmaning. Jag har tillsammans med Maria varit och tittat på dessa områden. Platsen vid stadsbiblioteket var redan utvald, och detta kändes som den bästa och mest lämpade av den mark som fanns tillgänglig. I Västra Hamnen var det mer flytande, här fanns det större tomma gräsbevuxna arealer, men inget läge kändes riktigt som en fullträff. Då det antagligen inte kommer att finnas så stora ekonomiska resurser så verkade det som att tanken var någon form av sittplats, en blomsterplantering och en skulptur eller tavla/skrift med tankvärda och inspirerande ord. Jag tänker mig att ju mindre beståndsdelar man använder sig av desto viktigare är själva platsen där man väljer att placera dessa. Bland de platser som vi tittade på fanns det ingen given, mina blickar drogs istället till en placering närmare havet, och till slut fann vi den "perfekta" platsen. Tanken var att jag skulle komma med designförslag även till dessa platser och att de skulle ha samma tema och samhörighet med sinnenas trädgård vid församlingshemmet. Tema för diakonprojektet är stillhet och rörelse; att man skall kunna finna ro, och att man skall bli inspirerad att röra på sig. Tanken är att man skall kunna göra en "pilgrimsfärd" till de olika platserna i staden, att man skall kunna vandra mellan dessa. Jag tycker att det skulle vara mycket spännande och roligt att få arbeta med även dessa platser, och församlingens avsikt var att dessa skulle ingå i mitt examensarbete, men det kändes som om detta skulle bli alltför stort. Jag bestämde mig för att det var bättre att fokusera på en sak, dvs. Sinnenas trädgård.

Figur 15. Västra hamnen, Malmö. Området är beläget på en utbuktning i havet och skulle vara en lämplig placering för en kontemplativ plats.

Figur 16. Stadsbiblioteket, Malmö. Här passerar många människor dagligen. Det centrala läget skapar stor potential för denna skall kunna bli en uppmärksammas och välbesökt plats.

Nu blickar vi framåt (2011-03-01)

Det kanske inte skulle komma att bli som jag tänkt. Att delta i detta projekt har varit en väldigt lärorik process och den har redan i det här stadiet fört med sig många lärdomar och erfarenheter. Jag har stundtals varit lite negativ och frustrerad, men på det hela taget är jag nöjd. Jag fick ibland helt enkelt finna mig att vänta på att de beslutsfattande skulle fatta sina beslut, och sedan så tog jag nya tag och jobbade utifrån de förutsättningar som gavs och gjorde det bästa möjliga av det.

Figur17. Röjningsarbetet är i full gång. Växterna har tagits bort, den befintliga dammen är under nedmontering, och kalkstensplattorna är under uppbrytning.

Det händer saker, och växterna försvann (2010-03-02)

Jag tänkte en dag i början av mars att det kunde vara lämpligt att bege mig till Malmö för att se hur röjningsarbetet framskred. När jag kom till församlingshemmet såg jag anläggarens bil, samt den utburna isen som kom från dammen i mitten av innergården, jag förstod då att saker var i görningen. Dörren till församlingshemmet stod öppen så jag gick in, jag tittade med förväntan och spänning ut genom fönsterrutorna till dörren mot gården. Röjningsarbetet var i full gång, just då höll man på med att bygga upp en byggställning för att kunna ta ned den mer eller mindre döda murgrönan som växt mot gårdens norrvägg. Den gjutna dammen hade slagits sönder, kalkstenen hade brutits upp och ihopsamlats, buskarna hade sågats ned. De två popplarna hade lämnats kvar, och det kändes som om att de inte kommer att göra någon nämnvärd skada om de får stanna kvar, en liten uppstamning så

blir det nog bra. Man har ju som tidigare nämnts haft önskemål om att dessa skulle bevaras, jag hade också pratat med en boende på granngården, från vilken man ser toppen på de två träden, hon var glad över dessa då det var den ända grönskan hon kunde se från sina fönster, så det känns helt okej att behålla dessa, även om detta inte var min tanke från början.

Kalkstenen; att vara eller icke vara (2011-03-02)

Jag samtalade med anläggarna och de sa att det kommer att bli ett stort problem att använda kalkstenen som täckmaterial ovanpå muren, då stenarna är av varierande tjocklek (se figur 18) och de flesta för tjocka för detta ändamål. Dessutom är de ej symmetriska utan den ena sidan mäter 60 cm och den andra 50, vilket även detta försvårar sågningsarbetet. När vi nu var inne på murarna till de upphöjda planteringsbäddarna så frågade jag vilket material dessa skulle byggas av; svaret blev betongsten. Om jag förstått det rätt så har det funnits två alternativ; betongsten eller gjuten betong. Jag har trott att det bestämts att det skulle bli gjuten betong. Från början när jag skissade på förslaget funderade jag också på att använda betongsten, men kom senare fram till att gjuten betong skulle passa bättre (*materialval sidan 39*). Vid samtalet med anläggaren diskuterade vi också användandet av granitsten till dammen, eller rättare sagt en stomme av betong klädd med granit, huruvida granit skall användas eller inte skulle jag och Maria diskutera, detta är som sagt en kostnadsfråga.

Figur 17 Kalkstenen.

Smultronplantor (2011-03-02)

Då jag besökte gården kom en person som arbetade för församlingen fram till mig och berättade att hon hade planterat smultronplantor i en kruka, nu var krukans borta och jordklumpen låg på marken, hon önskade att få ta tillvara dessa, då hon förmodligen själv hade köpt dem. Och visst, jag hjälpte till med att flytta smultronen till en säkrare plats. Jag har full förståelse för detta och jag är säker på att jag skulle ha tänkt och reagerat likadant i samma situation, men det sätter perspektiv på saker; jag funderade på hur vi skall göra för att få till de rätta materialvalen och de utmaningar som nu står framför oss, och här var en kvinna som oroade sig för sina smultronplantor. Detta säger en hel del om hur en landskapsarkitekts helhetssyn och tankesätt faktiskt spelar en viktig roll vid projekt av detta slag.

Dags för möte!? (2011-03-03)

Anläggaren och jag var båda samförstådda att vi inte var helt på samma linje vad gäller materialval, men han var villig att byta material om önskemålen kom från församlingen. Det var dock snabba ryck som gällde, materialet skulle komma att införskaffas och ditforslas nästkommande vecka. Maria hade inte setts till så jag bestämde mig för att skicka ett mail, men blev istället uppringd av Maria som var tillbaka i Sverige. Vi hade båda blivit informerade om problemet med kalkstenen, men Maria sa att det även skulle komma att bli svårt att såga cirklarna till treenighetssymbolen, något som det tidigare inte verkade vara några problem med (förutom materialvalet). Både jag och Maria hade hoppats att vi skulle ha mer tid att lösa dessa problem, jag hade dock i hennes frånvaro insett att så inte var fallet, väl var dock att nu var alla införstådda med att det brann i knutarna. Vi hade tidigare bokat in ett möte för att diskutera val av växer, men då det fanns mer akuta saker att ta tag i bestämde vi att mötet istället skulle ägnas åt detta. Vi sade också att det vore en bra idé om anläggningsarbetarna medverkade på mötet.

Byggmöte 1 (2011-03-04)

Materialval

Maria var tillbaka och det var dags för det första byggmötet. Jag var införstådd med att kalkstenen med stor sannolikhet inte skulle gå att återanvända, frågan var då vad vi skulle göra i stället? Det fanns dock mer viktiga och akuta besluta att fatta; jag hade fortfarande inte fått en klar bild över vilket material som de uppbyggda odlingsbäddarna skulle byggas av. Det snabbaste, billigaste och enklaste alternativet (och enligt anläggaren det enda) var att bygga dessa murar av betongsten. Jag var dock orolig över att det skulle se plottrigt ut och allt för mycket likna ett hemmabygge i en villaträdgård. Anläggaren föreslog antingen en slät eller en tumlad betongsten, den tumlade förknippar jag med just villaträdgårdar så min första tanke var att det får bli den släta varianten. Fortfarande fanns "oron" över att det skulle kännas plottrigt och inte uppfattas som en helhet, men här kom vi åter in på diskussionen angående kalkstenen som toppsten, förslaget fanns att vi skulle använda granit i stället; på så sätt skulle muren få en större dignitet och den sammanbindning och finish som behövdes för att inte intrycker skulle fallera. Det kändes nu också som om beslutet med den släta betongstenen var det bästa, och detta skulle kvarstå.

Damm

Vad gäller den upphöjda dammen och vattentrappan så har det även här funnits oklarheter vad gäller materialval, vilket jag tyckt något märkligt då vi i stort sett hela tiden har pratat om att denna skulle utföras i granit. Som jag nu förstår det så kommer denna att gjutas i betong, och sedan kläs utsidan med granit (samma sort som används som täcksten till murarna), insidan kommer att behandlas/målas så att den får en mörk yta, så att den eftersökta vattenspegeln uppnås. Detta känns som ett bra alternativ och jag förstår mycket väl att det är onödigt att använda granit/svart diabas som klädnad av dammens insida, då det inte är materialet i sig utan dess färg i kombination med vattnet som skapar den speglade effekten.

Treenighetssymbolen

Jag hade blivit informerad om att det inte skulle gå att såga cirklarna som utgör mönstret till markbeläggningens treenighetssymbol, nu fick jag reda på varför; den platta som jag valt (50x50 cm) var 7 cm tjock, och då klingan på sågen inte har tillräckligt stor radie för att man skall kunna göra svängda former i en platta med en sådan tjocklek. Det var således inte formen i sig som inte gick att skapa utan istället en fråga om materialval, vi beslutade därför att istället välja en platta med mindre tjocklek (5 cm) men då förminskades även plattans mått till 40x40 cm, detta var ett litet avkall på designen, men ett nödvändigt sådant då annars omöjliggörandet av ringarna skulle blivit ett större sådant. Vad gäller själva mönstret, eller rättare sagt materialvalet till detta, har jag tänkt att smågatsten i tre raders tjocklek skulle vara det snyggaste och bästa alternativet. Jag ställde mig dock

frågor om ifall detta skulle påverka tillgänglighetsaspekten. I det material som jag först producerade var fokus på sammanhang, former och struktur, här var materialet inte specificerat, det var oturligt nog detta bildliga material som delgivits anläggaren, och han hade därför själv valt material, i fallet med treenighetssymbolen hade valet här blivit betongmarksten. Om detta var motiverat ur tillgänglighetsperspektivet så var det en sak, men om det bara var en tillfällighet, ett val som uppstått då de inte fanns ett önskat material, så var detta en sak som för mig var viktig att diskutera.

Treenighetssymbolen är kanske den enskilt viktigaste beståndsdelen av trädgården, och då i alla fall symbolmässigt, det är därför viktigt att den även materialmässigt får denna dignitet. Om det slutgiltiga materialvalet skulle bli betong så hade det känts bättre att helt enkelt skippa denna, då den då istället för att tillföra något kunde försämrar helhetsintrycket, och den sammantagna kvalitetskänslan. Detta resonemang fick gehör och det beslutades att ringarna skulle göras av granit, här fanns det även några olika alternativ; gatsten, begagnade eller nya, eller sågad granit, från församlingens sida fanns önskemålet att färgen skulle gå åt det röda hållet, det var också priset som skulle komma att avgöra, anläggaren skulle ta fram prisuppgifter på de olika alternativen, och då varje uppgradering av anläggarens kalkylerade materialval medför ökade kostnader måste dessa godkännas av de beslutsfattande inom församlingen.

Trädäcket/Scenen

Församlingen hade önskat någon form av scen, denna utgörs i mitt förslag av trädäcket med pergolan. Då det i diskussionerna inte framkom huruvida denna skulle vara tillgänglig för personer med begränsad rörelseförmåga, uppkom frågan. Det skulle bli svårt att få till detta; för scenkänslans skull var höjdskillnaden viktig, och någon slags ramp skulle ta för mycket plats. Vid samtal med min handledare Sabina kom vi fram till att för att scenkänslan skulle bestå så var upphöjningen viktig, och då övriga delar av gården var handikappanpassade, samt tanken att "vad skall man göra på en scen om det inte finns några åskådare" så kommer det således att finnas andra människor i närheten som i så fall skulle kunna hjälpa till. Höjdskillnaden kommer att ligga på mellan 10 och 15 cm, ungefär som ett trappsteg, så med hjälp inget oöverkomligt hinder. Jag hade naturligtvis önskat att alla former av hinder som stör framkomligheten skall elimineras, men då försvinner även känslan av en scen. Anläggaren bekräftade upphöjningen och Maria accepterade denna, med motiveringen att i nödfall så kan en flyttbar metallramp användas. Jag hade ritat in två olika trädäck, vad gäller det vid dammen så var min tanke att detta skulle ligga i marknivå, kanske lite som en slags kompensation för att det andra var upphöjt, men också ur ett estetiskt synsätt då detta skulle vara med tilltalande. Även Maria var med tanke på tillgänglighetsaspekten inne på samma spår som jag, och då det inte fanns någon motivering till att höja upp detta lägre däck, så fattades beslutet att det var marknivå som gällde. Detta skapar lite andra förutsättningar vid byggandet, och något sämre vädring av virket, som därför antagligen kommer att få en något kortare livslängd, men på det hela taget inget som inte går att lösa.

Tripp, trapp, trull: odlingsbäddar med olika höjd?

I min design har de olika planteringsbäddarna olika höjd. Jag frågade hur anläggaren hade tänkt och vilken höjd han använt sig av vid prisberäkningen. En genomgående höjd på två (2) block hade använts. Både jag och anläggaren var överens om att det skulle bli snyggast med planteringsbäddar i olika höjder, dock skulle detta spä på priset. Vi fattade dock beslutet att höja upp planteringsytan vid "koloniväxterna" till fyra (4) block och tre (3) vid dammen, dessa höjder stämde bra med de som jag från början angett så detta kändes som ett bra beslut, nu gällde det bara att de ökade kostnaderna skulle få grönt ljus.

Rullstolsanpassade odlingsbord

Det har från församlingens sida funnits önskemål om flyttbara odlingsbord, vid vilka man skall kunna arbeta även sittandes i en rullstol. Jag försökte i ett inledande skede av projektet att finna någon sådan lösning, men bestämde mig sedan för att istället fokusera på gården som en helhet och att de flyttbara elementen fick ses som ett komplement. Jag hade svårt att se det framför mig, hur sådana möbler skulle kunna se ut; personer som jag pratat med och som hade tillverkat upphöjda odlingsbäddar (för bättre åtkomst) hade ingen lösning som man kunde köra in en rullstol under. Jag lyckades dock att finna bilder på internet, bilder med ett bord på vilket baljor hade placerats. Detta kändes dock inte så nyskapande eller som något som kunde stå framme en längre tid utan mer som en lösning som användes vid något tillfälle och sedan plockades undan. Jag sökte något mer permanent, men hade inte tid att fördjupa mig inom detta. Maria berättade att hon varit i kontakt med en person som var intresserad av att skissa och bygga dessa så kändes det som en bra lösning. Jag föreslog att Maria skulle skicka bilderna som jag producerat i SketchUp-modellen till personen som skulle utföra detta, så att han skulle kunna få en bild över vilken känsla som eftersträvades. Så gjordes och jag blev senare kontaktad för ytterligare måttuppgifter.

Byggmöte 2 (2011-03-10)

Det var åter dags att träffas och diskutera det fortsatta arbetet, samt de frågor som under arbetets gång dykt upp. Då jag nu såg innergården (Figur 19) så kändes det att nu händer det, nu förverkligas det som jag skapat, nu är det inte längre en arbetsplats med nedmontering av något befintligt, nu är det faktiskt en plats där det byggs upp något nytt. Muren till den upphöjda planteringsbädden för woodlandrabatten var nu på plats, och man kunde börja ana hur det färdiga resultatet skulle komma att se ut, men det fanns fortfarande mycket arbete kvar...

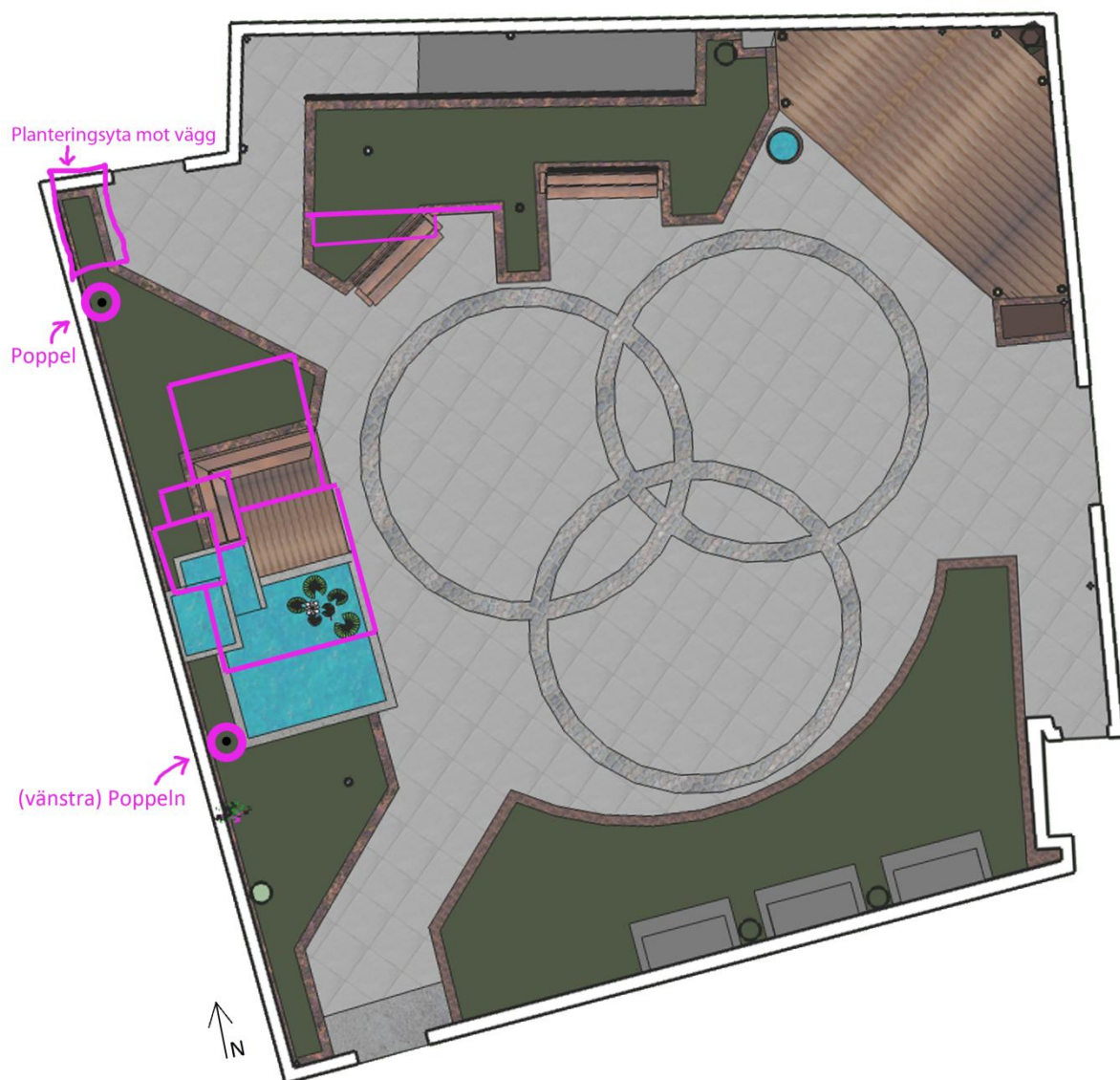

Figur 19. Den upphöjda planteringsbädden till woodlandsrabatten.

Poppel, poppel, mot väggen där, du i vägen för dammen är...

Jag hade i början av den gångna veckan blivit uppringd av Maria som då sade att anläggaren ville förskjuta dammen och sittplatsen vid denna med ca en (1) meter! Detta skulle innebära en stor förändring av helhetsintrycket, då detta även skulle komma att leda till andra förändringar. Om denna förskjutning skulle bli verklighet så skulle även planteringsytan med kolonilott/blomsterfägring behöva byta form för att passagen mellan dessa inte skulle komma att bli för trång. Anläggarens förslag var här att inte vinkla in planteringen mot centrum (se Figur 20) utan att istället låta den följa

fasadens linje dvs. ligga parallellt med denna. Allt detta med anledning av att den vänstra poppeln (se Figur 20) står där dammens tänkta placering är planerad. Detta kan nu kännas som ett pinsamt misstag som i ett mycket tidigare skede borde ha upptäckts. Mitt försvar är dock att jag från början inte informerats om önskemålet att behålla de två pelarpopplarna, här kan ju också nämnas att anläggaren röstade för att ta bort dessa, och att rhododendronbuskarna som det tidigare diskuterats skulle behållas nu tagits bort utan omsvep. Jag hade själv insett att popplarnas placering med säkerhet på något sätt skulle komma att påverka dammens placering, dock inte i så stor utsträckning som det nu verkade vara frågan om. Så när nu beskedet om att flytta på dammen nådde mig så var den korta versionen av mitt svar: Ta bort popplarna. Något sådant beslut kunde inte fattas hur som helst och det var kyrkoherden som hade den slutgiltiga bestämmanderätten.

Figur 20. Popplarnas placering, och konsekvenserna av detta, samt planteringsytan mot väggen (som görs lägre för att inte hamna mot fasaden).

Lösningen: Att byta plats

Anläggaren kom sedan på att man skulle byta plats på dammen och sittplatsen. Jag tyckte att skulle vara en mycket bättre idé att byta plats än att förskjuta allting, och så tyckte även anläggaren. Då jag gav grönt ljus så gav Maria klartecken för detta. Anläggaren var dock fortfarande inne på att även förändra kolonirabatten (rabatten överst i Figur 20), vilket jag då, och fortfarande, tyckte var onödigt. En omformation skulle få stor betydelse för helheten, upplevelsen och rumsligheten. Efter lite skissande så kom vi fram till att denna förändring ej behövde vara aktuell, det var endast vid förslaget med förskjutningen som detta skulle komma att bli nödvändigt.

Plantering mot vägg, inte bra...

Nu var problemet med dammens placering löst, men planteringsyta hade tydligen gett upphov även till andra svårigheter; den upphöjda ytan närmast den vänstra dörren, sett från gårdens huvud ut-/ingång, (se Figur 20) skulle komma att bli väldigt smal och knappt kunna rymma någon jord eller växtlighet. Detta då planteringsytans höjd gjorde att jorden hamnade ovanför grunden till det närliggande huset, vilket inte skulle vara bra. Därför behövdes det ett mellanrum mellan huset och planteringsytan, och därmed skulle bredden på planteringsytan behövd krympas. Anläggarens förslag var då att helt ta bort planteringsytan, men efter diskussion kom vi fram till att denna skulle kunna behållas om den gjordes lägre, i det här fallet en sänkning från tre (3) till två (2) betongblock, då skulle jordlagret inte nå över nedersta tegelstensraden.

Figur 21. Dammen och sittplatsen efter platsbytet.

Dagvattenbrunnar

Jag hade tidigare under veckan blivit uppring angående frågan om placering av dagvattenbrunnar. Vi var överens om att dessa inte borde placeras i själva ringarna (gatstenen) som utgör treenighets-symbolen. Det skulle dock komma att bli nödvändigt att placera dem i mellanrummet (betongstenen) mellan dessa. Två stycken brunnar skulle det komma att bli, jag fick under mötet se ritningen på detta och jag hade häri inga invändningar.

Ljussättning av scenen

En ljussättare hade, med mitt medgivande, av församlingen fått i uppdrag att ljussätta den tillkommande innergården. Kyrkans elektriker hade sedan gjort en ritning över kabeldragningen. Scenen hade på ritningen blivit ljussatt på det sätt att de personer som befann sig på scenen skulle bli belysta. Ljussättaren hade här önskat att några av överliggarna på pergolan skulle sticka ut längre än

de andra och i utkanten montera spotlights. Jag ställde mig tveksam till att en förändring av pergolan, som inte skulle komma att ha drastiska konsekvenser ur estetisk synpunkt, skulle kunna tillföra någon stor fördel i ljussättningen. För att detta skulle kunna ske hade det enligt min mening behövts avstånd som skulle komma att skapa en konstig utformning av pergolan, dock var detta i nuläget inte så avgörande då vi under mötet fattat beslut som för helhetsintrycket hade mycket större dignitet. Jag föreslog att spotlighten istället skulle placeras i hörnorna, i toppen, på pergolan och lysa snett in mot scenen, då skulle personerna inte bli bländade av ljuset, men kanske skulle detta ljus komma att störa publiken, men efter närmare eftertanke så borde lamporna kunna placeras bakom pergolans träkonstruktion som då döljer armaturen och ljuskäglans ursprungspunkt.

Pergolan; här behövs det extra stöd

När vi nu varit inne på att diskutera pergolans utformning; då anläggaren mätte i ritningen kom han fram till att det var kanske för stora avstånd mellan de bärande pelarna speciellt vad gäller framsidan av scenen, detta var något som jag också funderat över, men då det skulle vara olämpligt att placera en pelare mitt i scenens framkant så blev utformningen som sådan. Min tanke var att ökade virkesdimensioner borde kunna kompensera detta, så är fallet men anläggarna ville för säkerhets skull även stötta upp konstruktionen med vinklade stag, samt ytterligare en balk i takkonstruktionen, detta hade jag inga invändningar mot.

Lena och flyttbara odlingsbäddar

Med på mötet fanns även Lena, som inom en del av sitt projektarbete på Hvilans trädgårdsmästarutbildning följer anläggandet av S:t Petris Sinnenas Trädgård. Personen som fått i uppdrag att skissa på de flyttbara växtbäddarna hade skickat in utformningsförslag och jag, Maria och Lena diskuterade dessa. Som utgångspunkt hade det mönster som de tre ringarna i treenighetssymbolen använts. Resultatet blir formen en blomma med mitt och tre kronblad. Vi diskuterade att dessa bäddar skulle komma att bli väldigt stora och svåra att flytta, samt att de skulle komma att dölja treenighetssymbolen, som vi nu pytsat in mer pengar i för att uppgradera från betongsten till granit... Maria föreslog då att vi skulle vrida lite på konstruktionen så att majoriteten av mönstret blev synligt, jag gjorde en snabb skiss där jag utelämnade mittdelen och istället lät kronbladen gå ända in i mitten och där möta varandra. Vi var samtliga överens om att denna konstruktion skulle bli mer flexibel och lättare skulle kunna omplaceras eller utökas, fördelen skulle också vara att ringarnas storlek inte behövde bestämma måtten på borden, vilka därför kunde förminskas för att lättare kunna flyttas och vara tillgängliga från fler håll. Det beslutades att Mari skulle kontakta snickaren och framföra detta.

Vem har skänkt en tanke åt staketet?

På vägen ut uppmärksammade jag att ingen förmodligen hade tänkt på att jag ritat in ett lågt plank/staket placerat bakom kolonirabatten som en bakgrund till denna och avskärmning mot källartrappan, jag pratade med en av anläggarna, vilken bekräftade mina misstankar. Vi kom dock fram till att det befintliga räcket vid trappan skulle kunna användas som fäste för detta, det går alltså att genomföra detta utan några större problem, dock ytterligare ett tillägg... Jag, Maria och Lena betraktade också ett prov av den granitsten som föreslagits till treenighetens ringar, samtliga av oss tyckte att den inte var så röd som vi hade anledning att tro, så Mara skulle skicka ett mail till anläggningsfirman och påpeka detta.

Många trådar var nu sammanknutna, vissa var fortfarande lösa, och ett fåtal nya hade tillkommit, men mötet hade flutit på bra och det fanns gott hopp inför det kommande och avslutande arbetet.

Reflektion om DEL4: Anläggning och beslutsfattande

Vägen har inte varit lätt och många hinder har uppkommit, men nu är de flesta besluten fattade och jag måste säga att nu känns det bra, riktigt bra, visst det hade kunnat flyta på bättre och många av problemen och stressen i slutskedet hade kunnat förhindras eller i alla fall förebyggts genom att mer tid och fokus hade lagts på att arbeta igenom förslaget innan det presenterades för anläggaren. Nu blev det som det blev och jag tycker att vi har gjort det bästa av de förutsättningar som givits. Pengar är alltid en avgörande fråga, och ibland måste man kompromissa, men jag är nöjd att jag, speciellt nu i slutskedet, på riktigt har fått vara med i beslutsfattandet, både för att detta gett mig insikt, lärdom och självförtroende, men också för att detta har haft stor inverkan på det slutliga resultatet av Sinnenas Trädgård.

Växtval (2011-03-01 – 2011-03-18)

Mitt resonemang om växter med Biblisk anknytning

Vid diskussion angående växtval föll temat tidigt på att försöka få in växter med biblisk anknytning i planteringarna. När jag fördjupat min kunskap om de växter som här kunde vara aktuella så kom jag snart fram till att det inte skulle gå att skapa en helhet utifrån ett sådant växtmaterial. Tanken var god, men det var i det här läget bättre att fokusera på växter som valdes utifrån kriterier så som ståndort, form och färg, samt blomningstid och doft. Arbetet med utveckling av de olika planteringsytornas teman och karaktärer fortsatte. Nedan följer dock en lista på bibliska växter, i informativt syfte och lite som kuriosas.

Växter med biblisk symbolik (önskelista från S:t Petri Församling):

Växter med anknytning till Maria:

Rosor, Jungfrurosor/vitrosor (rosa alba maxima)
Madonnaliljan
Tusenskönan/Marie blomster
Gullviva/jungfru Marie nycklar
Gulmåra/jungfru Marie sänghalm
Mariatistel
Salvia/Maria kyrkogångsljus
Akleja
Smultron
Iris
Styvmorsviol / viol
Mynta

Med anknytning till Jesus:

Passionsblomma/Kristikorsblomma

Kristi törnekrona
Johannesört
Trädgårdsnejlika
Lin
Isop

Annat:

Fikonträd (Bornholmsfikon?)

Mitt förslag på Växter till Sinnenas Trädgård

(2011-03-15)

Plantering vid damm

Dammen och vattentrappan är trädgårdens livgivande element, fokus har legat på frodighet men på ett stilrent och harmoniskt sätt. Planteringen närmast dammen domineras av en matta av den vintergröna Storfrylen, på våren blommar Förgätmigej med himmelsblå blommor och under sommaren ger Strutbräken höjd och spänning. Den gulbladiga varianten av korstörne, ett litet träd som trivs i stadsmiljöer, skapar med sitt skira bladverk trivsamt grönska.

Planteringen invid sittplatsen domineras av limeblommig daglilja, med doft, och vit strandiris. Bandgräset ger höjd och rörelse åt planteringen. Bladformen hos dessa är väldigt lika men deras olika bredd och tjocklek skapar välbehövlig kontrast. På spaljén växer en ros som blommar med mängder av små vita blommor, och i dammen finner man en vit dvärgnäckros.

Växtförteckning:

Nr	Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Antal	Övrigt
P1	Brunnera macrophylla	Kaukasisk förgätmigej	3	
T1	Gleditsia triacanthos 'Sunburst'	Korstörne	1	
P2	Hemerocallis "Ice Carnival"	Daglilja	25	c/c 40
K1	Humulus lupulus 'Nordbrau'	Humle	1	
P3	Iris sibirica 'Alba'	Strandiris	15	c/c 40
P4	Luzula sylvatica	Storfryle	50	c/c 35
P5	Matteuccia struthiopteris	Strutbräken	2	
D1	Nymphaea odorata 'Alba'	Dvärgnäckros	1	Planteras i korg
K2	Rosa 'Polstjärnan'	Klätter- /klängrosros	1	
P6	Spartina pectinata	Bandgräs	3	

Woodland

Detta är den skuggigaste delen av innergården, till träd/buskplanteringen har växter med spännande bladverk eller speciell blomning valts. Solfjäderslönnen har stora gulfärgade blad och blodlönnen har som namnet antyder mörkröda blad. Hybridkejsarolvonet, med sina fyllda rosa blommor, och Hybridtrollhassel, med gula trådlika blommor, skapar blomsterfägring under vinter och tidig vår, sedan tar dvärgrhododendron och magnolian över blomningens stafettpinne. De perenna marktäckarna har valts på grund av deras bladverk, bestående av ljusa färger och intressanta bladformer. Dessa förhöjer även upplevelsen med sin blomning, vilken är mer sparsmakad än kolonirabattens, och på så sätt skapa en kontrast som framhäver dem båda.

Växtförteckning:

Nr	Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Antal	Övrigt
B1	Acer japonicum (shirasawanum) 'Aureum'	Gulbladig solfjäderslön	1	
B2	Acer palmatum 'Bloodgood'	Japansk blodlön	1	
P7	Dryopteris filix-mas	Träjon	8	
P8	Epimedium x perralchium 'Wisley' eller 'Frohnleiten'	Gul sockerblomma	24	c/c 35
B3	Hamamelis x intermedia 'Pallida'	Hybridtrollhassel	1	
P9	Helleborus foetidus	Klockjulros	7	
P10	Hosta plantaginea 'Royal Standard'	Doftfunkia	8	c/c 40
K3	Humulus lupulus 'Nordbrau'	Humle	2	
P11	Lamium galeobdolon 'Herman's Pride'	Gulplister	24	c/c 50
B4	Magnolia 'Susan'	Magnolia	1	
B5	Rhododendron 'Ramapo'	Lila dvärgrhododendron	1	
B6	Viburnum bodnantense 'Charles Lamont'	Hybridkejsarolvo	1	
P12	Vinca minor	Vintergröna	20	c/c 40

Kolonirabatt/blomsterfägring

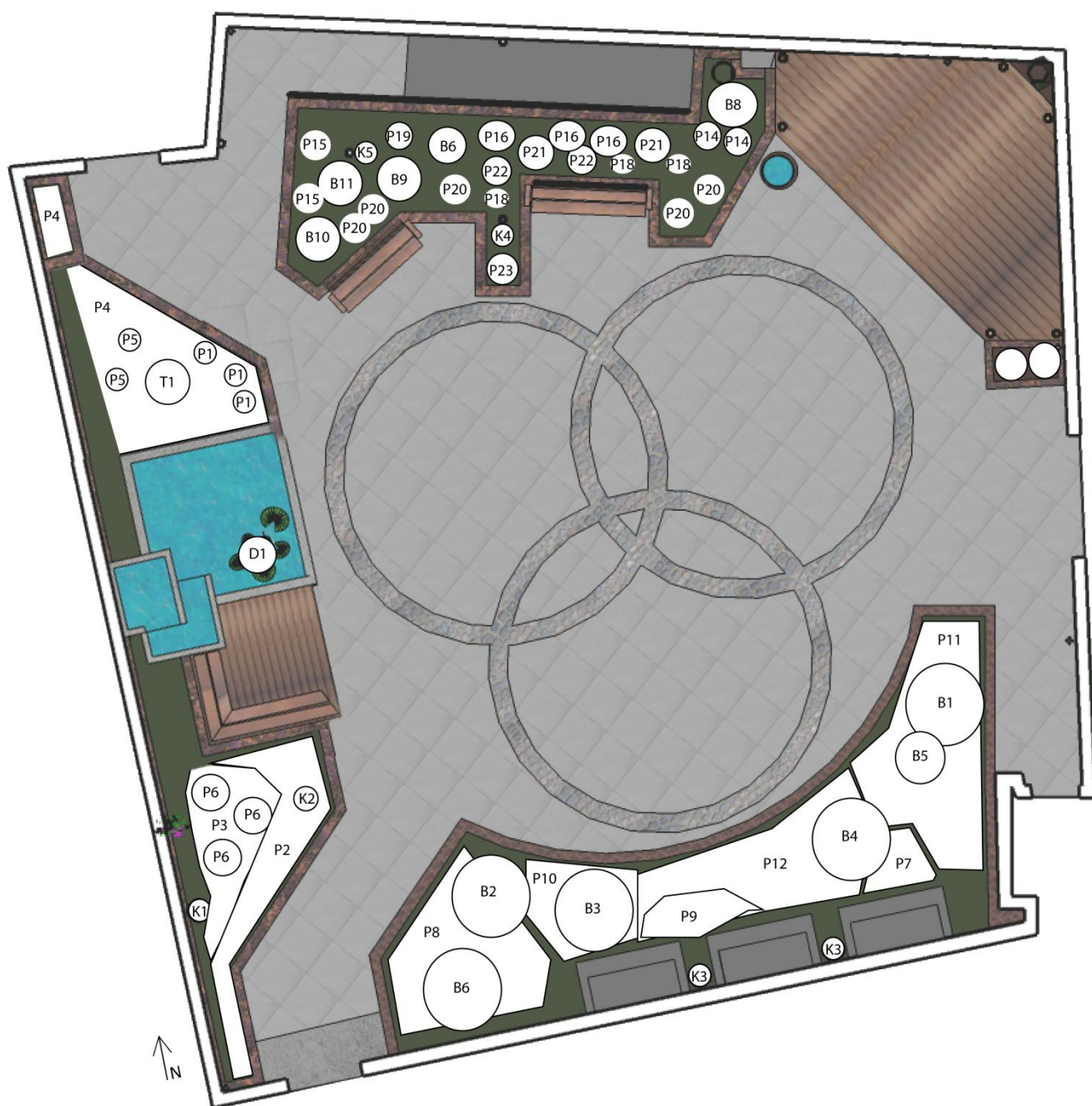
Detta är den mest solbelysta av de tre planteringsytorna, här är det blomsterprakt och fägring som gäller. Färgen utgörs av blommor i de blåa, lila och rosa nyanserna. För att väcka fler sinnen har blomsterplanteringen kompletterats med röda och svarta vinbär, samt smultronplantor. Växterna har valts med tanke på att de skulle vara blomvilliga och locka fjärilar, bin och andra insekter.

Växterna blommar vid olika tidpunkt och huvudsakligen mellan maj och september. Lammöronen placeras taktiskt i framkanten av planteringen så att det blir lätt att känna dess ludna blad, bambun skapar stämningsfullt rassel och bidrar med grönska under vintermånaderna, och Jättelökens stora klotformade blomställningar svävar på försommaren över planteringsens spirande grönska.

Växtförteckning:

Nr	Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Antal	Övrigt
P13	Ajuga reptans 'Rainbow'	Revsuga	4	Spridda framkant
P14	Alchemilla mollis	Jättedaggkåpa	2	
L1	Allium giganteum Gladiator	Jättelök	12	jämt spridda
B7	Buddleja davidii 'Black Knight'	Syrenbuddleja/Fjärilsbuske	1	
P15	Campanula poscharskyana	Stjärnklocka	3	
K4	Clematis 'Huldine'	Clematis	1	
K5	Clematis 'Propertius'	Clematis	1	
P16	Echinacea purpurea 'Magnus'	Röd solhatt	3	
B8	Fargesia murielae 'Simba'	Bergbambu	1	
P17	Fragaria vesca	Smultron	5	Spridda framkant
P18	Iris germanica-Gruppen 'Mellow Magic'	Trädgårdiris	3	
P19	Miscanthus 'Yakushima Dwarf'	Japanskt prydnadsgräs	1	
P20	Nepeta x Faasseni 'Walkers Low'	Kantnepeta	5	
P21	Perovskia atriplicifolia	Perovskia	2	
B9	Ribes nigrum	Svarta vinbär	1	
B10	Ribes rubrum	Röda vinbär	1	
P22	Salvia nemorosa 'Cardonna'	Stäppsalia	2	
P23	Stachys byzantine 'Silver Carpet'	Lammöron	1	
B11	Syringa meyeri 'Palibin'	Dvärdsyren	1	

Planteringsplan (2011-03-18)

Figur 22. Planteringsplan Sinneas Trädgård. Överst i bilden ses Kolonirabatten, till vänster Dammplanteringen och nederst Woodlandrabatten. Planteringsytan till höger, mellan huvudingången och trädäcket/scenen, är avsedd för ett fikonträd och någon blommande växt, gärna med doftande blad som man kan ta på då man kommer in till eller lämnar gården.

Reflektion om: Växtval

Det var slutligen mitt växtval som anläggarna använde. Jag är övervägande nöjd med växtvalet; ståndorter, former, färger och kompositionen, men givetvis finns det saker som kan förbättras. Efter handledning, och när man fått lite perspektiv på arbetet, så kan man till exempel undra över varför inte det valdes olika sorters dagliljor (som om önskat har samma färg/form som den valda Ice Carnival), vilket kunde ha förlängt blomningstiden, samma sak gäller strandirisen. Det saknas även vårlökar i woodland- och dammplanteringen. Förslagsvis kunde de i woodlandet ha utgjorts av snödroppar och hundtandslilja. Antalet av vissa växter kunde ha förändrats, vissa kunde det ha funnits fler av och andra kanske kunde ha varit lite färre. Om det finns möjlighet för det så kommer växtlistan att kompletteras av ett fikonsträd (*Ficus carica*) exempelvis av sorten 'Brown Turkey', där plantans storlek och "uppväxtplats" är av yttersta vikt då en planta som överlevt ett par vintrar, förhoppningsvis har en hårdighet som gör att den även klarar fler...

Figur 23. Anläggningsarbetet har kommit en bra bit på vägen. Betongplattorna är lagda och de upphöjda planteringsbäddarna har tagit form. I bakgrunden ses popplarna.

Figur 24. Anläggning av damm och vattentrappa, här ses den gjutna grundkonstruktionen. De gula rören innehåller elkablar för belysning.

Diskussion

Min, och innergårdens, resa

Byggandet, i praktiken, av Sinnenas Trädgård i S:t Petri församling är i full gång. Det har nu snart gått 20 veckor sedan jag påbörjade denna resa, en resa som både haft sina upp- och nedförsbackar, men som framförallt varit väldigt spännande och lärorik, både ur perspektivet landskapsarkitekt men också på det personliga planet. När jag började med detta arbete var det svårt att veta var det skulle sluta, kanske skulle det jag arbetat med på riktigt komma att byggas. Vilka problem skulle uppkomma? Hur skulle jag på bästa sätt kunna använda den kunskap jag förvärvat under utbildningen, och hur skulle denna mer specifikt kunna användas i skapandet av en trädgård som är till för att väcka sinnen, samtidigt som den skall vara tillgänglighetsanpassad, kunna rymma 60-70 personer, uppfylla församlingens och kyrkans önskemål, samt vara till grund för ett examensarbete?

Nu i efterhand så är jag nöjd med resultatet och tycker jag att jag gjort så gott jag kunnat, och vad mer kan man begära? På det hela taget är jag glad och nöjd med att jag fått delta, och i viss mån driva detta projekt, men visst finns det vissa saker och aspekter som man kan diskutera.

Ibland har det gått för fort

Den första tanken som kommer upp i huvudet är att det stundtals har gått för fort, detta ibland på grund av att planeringen inte fungerat, och då oftast beroende på att det varit svårt att göra ett tydligt upplägg då det helt enkelt varit svårt att veta vad som skulle komma att behöva göras. Men ibland också helt enkelt att det har gått för fort, dvs. det skulle ha behövts mer tid i de olika stegen av processen, då hade man även sluppit många av frågetecknen och de i slutprocessen snabbt fattade besluten.

Församlingen hade länge gått och tänkt och planerat inför en sinnenas trädgård, man var ivriga med att byggandet skulle komma i gång så fort som möjligt, ingen tid fick slösas. Jag försökte i början vara tydlig med att detta är ett examensarbete och jag behöver få tid att arbeta i min takt; med teoriinläsning, handledning, diskussioner osv. Jag borde, nu när man ser på det i efterhand, om möjligt varit ännu tydligare med detta, men samtidigt så var jag också ivrig med att jag skulle komma i gång med arbetet. Oftast så behövs det en viss uppstartssträcka för att komma igång med projektet, de flesta som jag känner har inte gjort färdigt examensarbetet på den utsatta tiden av 20 veckor, jag ville därför komma igång så fort så möjligt för att utnyttja tiden på mest produktiva sätt, so far so good, men sedan stötte projektet på en del problem som stundtals medförde stiltje.

...och ibland för långsamt

Vad jag förstår det så är det beslutsfattande organet inom kyrkan och församlingen komplicerat och därför har beslutsfattandet tagit tid. Det känns nu märkligt att säga att det har tagit tid, då det för min del resulterat i att den processen gått för fort, men pga. att det varit många som skulle tycka till

och ge sitt godkännande så har det varit svårt att få en tydlig uppfattning om i vilken riktning projektet gått. När väl det fattats ett förankrat och godkänt beslut fanns det inte så mycket tid för mig att arbeta/bearbeta detta innan anläggaren skulle kopplas in, det gick därför bort tid som exempelvis kunde ha använts till handledning, eller för att prova nya infallsvinklar och idéer, eller helt enkelt för att kunna ställa upp en realistisk tidsplan med jämn arbetsbelastning utan alltför höga toppar och dalar.

Detaljerad modell

Jag är på intet sätt missnöjd med designförslaget, och om man får säga det så tror jag att det inte skulle ha blivit bättre om någon "privatperson" hade gjort det eller för den delen någon mer professionell, för de skulle inte haft tid till att lägga så mycket kraft, tid och engagemang på ett projekt som detta. Tid är pengar, detta har antagligen både varit bra och dåligt för projektet; Om någonting kostar pengar så fokuserar man med stor sannolikhet på det viktigaste, nu känns det ibland som om mycket arbete har gått åt till produktion av material som i slutändan, dvs. i den färdiga produkten inte bidragit med så mycket. Jag tänker då framförallt på framställandet av den detaljerade SketchUp modellen. Jag lärde mig mycket under arbetet med programmet, och jag tror att bilderna tagna från modellen har haft stor slagkraft och varit ett viktigt verktyg då beslut skulle fattas inom församlingen. Jag känner dock att det gick åt mycket tid till att visualisera en dröm istället för att fokusera på vad som faktiskt behövde göras i verkligheten. I ett projekt av denna ringa storlek skulle det inte finnas ekonomiska resurser för att en produktion av det här slaget skulle kunna komma att vara möjlig. Det som, om man får säga det, gör saken lite olustig är att anläggaren inte fått tillgång till bilderna från de genomarbetade 3D-modellen, varför arbetsinsatsen här kändes ännu mer överflödigt, då detta kunde förhindrat missförstånd vad gäller materialval och förtydligat trädgårdens karaktär.

Fanns det fler möjligheter?

Jag hade också önskat mer tid till att "leka" med färger, former och idéer, samt att fått handledning vad gäller detta. Jag fick i slutskedet feedback vad gäller designen, men både jag och minbiträdande handledare Mona tyckte att det inte var så meningsfullt att djupare gå in på detta då byggandet redan var i gång. Som sagt jag har arbetat utifrån de rådande omständigheterna och med dessa gjort det bästa av situationen, givetvis finns det saker som kunde varit annorlunda eller gjorts bättre. Jag är nöjd med mitt arbete och min arbetsinsats, jag är glad och stolt över att innergården nu håller på att byggas och jag tror att S:t Petri församling och de som medverkar i Diakoniprojektet, samt de kommande besökarna också kommer att vara det.

Planestetik?

Frågor angående ringarnas, cirklarnas, storlek har också uppkommit, både vad gäller bredd och diameter, jag kände att det inte fick bli för plottrigt, och ringarnas tjocklek valdes till ca 30 cm, olika placering och diameterstorlekar prövades, om symbolen blev för liten kändes det som ett element som låg och flöt i mitten av gården, men då det gjordes större fick den en mer sammanbindande effekt. Det kan diskuteras hur stor inverkan sådana förändringar har i verkligheten, eller om de bara blir tydliga i plan. Gården omgärdas av fyrvåningshus så visst kommer denna att upplevas uppifrån, fast inte på samma sätt som när man tittar på en planritning. Utgångspunkten var att symbolen skulle vara tydlig samtidigt som att den inte skulle ta all uppmärksamhet. Jag tror att det, vid färdigställande av trädgården inte kommer att upplevas på samma sätt som då man ser det i plan, planteringsytorna och växterna kommer då med stor sannolikhet att locka betraktarens blickar. I plan omgärdas också alla beståndsdelar av linjer, linjer som är till för att förtydliga gränser, men som också påverkar helhetsintrycket, då dessa inte kommer att finnas i verkligheten. Det är också en fråga om planestetik, bra för att det ser snyggt ut på plan behöver det inte betyda att det ser snyggt ut i verkligheten, eller upplevs på samma sätt som när man betraktar ritningarna, och vice versa. Det är således viktigt att fokusera på hur det kommer att se ut i verkligheten och inte visionen av den. Jag kan mycket väl förstå att för att man på bästa sätt skall kunna sälja in ett förslag så vill man ju att det presenteras på ett så attraktivt sätt som möjligt, frågan är således; vad är det man köper: förpackningen eller innehållet? Frågor som dykt upp är: hur gör man för att på bästa sätt förmedla sina idéer, samt hur mycket tid skall man lägga ned på att sälja in förslaget kontra att utveckla det? Jag kan i detta avseende konstatera att det hade räckt med att producera den första SketchUp-modellen, och inte sedan lagt extra tid på att lägga in fler detaljer; så som fasader, fönster, växter mm. Det fanns önskemål om detaljerade bilder, jag hade en önskan om att lära mig SketchUp och då det jobb jag utfört är oavlönat så fanns det inget som hindrade detta. Nu med mer erfarenhet så skulle jag gått tillväga annorlunda, jag skulle istället tankemässigt lagt ännu mer tid på att idéutvecklingen, och mindre på visualiseringen.

Delmål och motpart

Det har känts bra att ha en motpart, församlingen, att arbeta med. Ibland har detta lett till stress, och som tidigare nämnts en ibland något olämplig tidsfördelning, men detta har ändå lett arbetet framåt. Det har blivit lättare att sätta sig ned och arbeta om man vet att man har ett delmål att sträva mot, och när detta varit klart kan man känna sig nöjd. Detta arbetssätt har med stor sannolikhet minskat stressen i slutprocessen av arbetet. Jag har under hela tiden försökt att arbeta på och driva arbetet framåt, vissa veckor har jag arbetat mer än 40 timmar och vissa mindre, jag har försökt att vara flexibel; tankar tar tid, och ibland behöver beslut få mogna fram, och sedan när man har tankarna klara då gäller det att sätta sig ned och producera.

Viktigt skede och byggmöten

Om vi bortser från de fasta inlämningstiderna, delmålen, då jag vid ett bestämt datum överlämnat en definierad del av arbetet till församlingen, så har det även funnits andra skeden då det verkligen har skramlat till, nya synsätt, möjligheter och lösningar, har uppenbarat sig. Jag kände verkligen detta efter att jag hade gjort materialvalen; jag hade suttit och funderat, tankar som funnits med redan från början av formförslaget, men som nu skulle komma upp till ytan och definieras. Att läsa om olika material, titta på bilder, testa sig fram i SketchUp-modellen, att fundera över vad som skulle vara snyggt, vad som skulle passa för platsen och vilka material som skulle fungera tillsammans och skapa den eftersträlvade helhetskänslan. Detta arbete var under en tid väldigt frustrerande, men jag kände hela tiden att arbetet gick framåt, inte bitvis, utan det byggdes upp för att sedan mynna ut i ett beslut och en känsla som kändes helt rätt. Ett annat betydelsefullt och för mig, på det personliga planet, viktigt skede var i kontakten med anläggningsfirman, och då speciellt under byggmötena, jag kände här att jag på ett bra sätt kunde delta i diskussionerna, att min åsikt räknades. Ibland har man som landskapsarkitektstudent fått, halvt på skämt och halvt på allvar, höra att: "ja dom där arkitekterna dom kan ju inget, de vet inte vad som fungerar i verkligheten..." så kändes det inte alls i detta sammanhang; alla parter kunde ge och ta och på så sätt resonerade vi oss fram till de bästa lösningarna; i vissa fall har saker ändrats, saker som jag från början kommit fram till skulle vara det bästa materialet, eller den bästa lösningen, men då kunde vi tillsammans resonera oss fram till en lösning som skulle kunna ge ett liknande resultat, men som kanske skulle vara billigare eller mer lätthanterligt. Jag är både med tanke på utvecklingen av innergården, och med tanke på framtida arbetsuppgifter och självförtroendemässigt väldigt glad att anläggningsfirman tagit sig tid och intresse att sammanträda i möten och jag är väldigt tacksam att jag givits möjlighet att delta i dessa.

Intuition

*Jag har länge funderat på vad som gör en landskapsarkitekt till just en landskapsarkitekt, och vilka kunskaper man under utbildningen förvärvbara och på vilket sätt dessa sedan användas. Efter att ha läst **What is Reflection-In-Action? A Phenomenological Account**, av Yanow och Tsoukas, skrev jag ned följande tankar:*

Under arbetet med olika projekt och i andra liknande situationer så måste man ofta fatta olika beslut, alla kan fatta ett beslut men resultatet av dessa kommer att variera. Något som många kan ha tyckt varit ansträngande under utbildningens gång är att vara kreativ under tidspress. För att kunna motivera sina beslut och ställningstaganden, och övertyga en jury, en kund, en kommunledning, eller en lärare så gäller det ofta att man har gjort en grundlig analys av platsen och sedan funderat på vad olika förändringar kommer att ha för påverkan på denna. Under utbildningen så lär man sig ofta att först inventera platsen, sedan ta reda på önskad utveckling av denna och slutligen presentera ett förslag. I ett utbildningsskede och ur pedagogiskt syfte är detta ett bra sätt att angripa en uppgift på, men i kontakt med beställare och/eller anläggare kan det uppstå situationer där det krävs att det fattas, om inte ögonblickliga, så i alla fall snabba beslut. Detta osäkerhetsmoment kan hos många

skapa någon form av blockering; man har lärt sig betydelsen av att kunna motivera sina beslut, vilka därför många gånger har tagit tid, tankemöda och kanske extern hjälp för att komma fram till. Nu gäller det att man istället litar på sin egen förmåga och kunskap, att man helt enkelt är intuitiv. Detta är någonting som man nog helt enkelt måste vänja sig vid, men för att man skall kunna göra det så gäller det att vara trygg i rollen som landskapsarkitekt.

Vad blir skillnaden om jag som nästan examinerad landskapsarkitekt fattar ett ögonblicksbeslut jämfört med om en person som inte har någon utbildning eller erfarenhet inom detta område? Jag tror och hoppas att det blir skillnad, nej jag nöjer mig inte med detta; jag påstår att så är fallet. Under utbildningens gång har man lärt sig att tänka på ett speciellt sätt, det behöver inte innebära att man alltid fattar rätt beslut, men att man har lärt sig ett tankesätt som genererar verktyg som ger rätt förutsättningar. Ju mer insatt man är i ett projekt desto lättare är det att, även om man tvingas fatta snabba beslut, att dessa är i harmoni med projektets huvudtanke. Det är givetvis svårare att plötsligt kastas in i ett projekt som man inte tidigare varit insatt i, men ju fler projekt man tidigare arbetat med och ju större erfarenhet och kunskap man har desto lättare torde detta bli.

Ibland fattar man beslut, som man inte riktigt kan formulera varför, man går på känsla, det känns helt enkelt rätt. Ofta om man sedan försöker att analysera eller jämför sina beslut med andra möjligheter så brukar man även då komma fram till samma eller liknande lösningar. Detaljer kan skilja sig men sett till helhet så brukar resultaten bli snarlika. Jag talar här av egen erfarenhet, en erfarenhet som jag inte har läst mig till utan som jag lärt mig genom att agera som landskapsarkitekt. Erfarenhet som man skulle kunna läsa sig till men som då inte på samma sätt som det upplevda formar en till den person och landskapsarkitekt som man nu känner att man är. Detta är inte bara specifikt för just landskapsarkitektur utan gäller alla former av yrken, intressen, uppgifter eller situationer; ju mer man gör något desto bättre blir man på det.

Kapabel landskapsarkitekt

Examensarbetet har för mig varit ett betydelsefullt och viktigt avstamp på vägen till examen, både bokstavligt och bildligt. Arbetet har gett mig insikt om vad yrket faktiskt handlar om, men framförallt hur jag kan använda det som jag lärt mig under utbildningen. Jag har fått djupgående kunskaper om vad det innebär att vara landskapsarkitekt. Jag har fått större tro på min egen förmåga. Även om man när man skriver ett examensarbete kan välja att fokusera på vitt skilda ämnen, så byggs det ändå upp en trygghet inom yrkesområdet, en trygghet som behövs för att man skall kunna lita på sin intuition som landskapsarkitekt, som under utbildningen och i kontakt med andra med samma intresse har vuxit fram. Jag tror att jag på grund, eller tack vare, det här projektet har utvecklats och blivit redo att möta mitt första avlönade arbete som landskapsarkitekt, då jag nu både är beredd på att ge och ta, att helt enkelt agera som en fullfjädrad landskapsarkitekt. Visst finns det mycket mer att lära, och aldrig blir man fullärd, men nu är den grund lagd på vilken yrket bygger vidare.

Figur 25. Slutfasen av bygget. I förgrunden ses Woodlandrabatten, och i bakgrunden det blommande blåregnet.

Avslutning

Den drygt 20 veckor långa "resan", examensarbetet, och den femåriga utbildningen till landskapsarkitekt närmar sig nu sitt slut. Det har varit en intensiv och spännande tid. Stundtals mödosam och frustrerande, men belöningen har alltid, förr eller senare, kommit. Nu sitter jag här på min uteplats tillhörandes det hyrda huset i Lomma där jag bott under mer än hälften av min studietid i Alnarp; solen skiner och de vårblomande lökarna i gräsmattan ger hopp om tider som komma skall. Det är stilla, jag sluter mina ögon och drömmer mig bort. Jag tänker mig att jag går genom staden, en stad fylld av buller och stress, människor och bilar om vartannat. Så plötslig öppnar sig en glänta, en möjlighet, jag vandrar genom korridoren in i församlingsbyggnaden, min blick drar sig mot dörrarna med de stora fönstren, och där ser jag den: min trädgård, sinnenas trädgård, församlingens trädgård, besökarnas trädgård. En trädgård som är till för alla. Jag slår mig ned på en av bänkarna, solen värmer mitt ansikte, humlesurr och blomsterdoft fyller mitt medvetande.

Jag öppnar åter ögonen, tillbaka i Lomma, men jag vet att den finns där ute; inte endast i drömmen, inte endast i tanken och inte endast på pappret, utan i verkligheten. Nu är växterna planterade, växter som med tiden kommer att förgylla, smycka och ge liv åt sinnenas trädgård. Jag tar en liten promenad i trädgården i Lomma. Jag betraktar buskarnas nyutslagna blad och doftar på en påsklilja, jag fylls av värme och glädje och hoppas att någon annan upplever samma känsla då de besöker och vistas i min, i församlingens, i Sinnenas Trädgård.

Felix Blomstergren, landskapsarkitektstudent, Lomma 2011-04-10

Referenser

Källförteckning

Otryckta källor:

Folder: Diakoni Projekt S:t Petri 2010-2015

Tryckta källor och litteratur:

Clark B. (2003) Ebenezer Howard and the marriage of town and country. An introduction to Howard's Garden Cities of Tomorrow. *Organization & Environment*, 16, (s. 87-97)

Grahn, P. (2005) Om trädgårdsterapi och terapeutiska trädgårdar. I: Maria Johansson & Marianne Küller (red.). *Svensk Miljöpsykologi* (s. 245, 250-252) Studentlitteratur, Lund

Kaplan, Rachel., Kaplan, Stephen & Ryan, Robert L. (1998). With people in mind [Elektronisk resurs] *Design and management of everyday nature* (14-15). Washington, D.C.: Island Press

Küller, R. (1972) A semantic model for describing perceived environment. Stockholm: National Swedish Building Research, Document D12.

Küller, R (1980) Architecture and emotions. I: Mikellides, B. (red.). *Architecture for People* (s.87-100). London: Studio Vista.

Küller, R (1991) Environmental assessment from a neuropsychological perspective. I: T. Gärling & G.W. Evans (red.). *Environment, cognition and action: An integrated approach* (s. 111-147) New York: Oxford University Press.

Sorte, G.J. (1971) *Perception av landskap*. Ås: Norges Lantbrukshögskole, Lantbruksbokhandelen.

Sorte, G.J. (2005) Parken för Homo Urbanis - stadsmänniskan. I: Maria Johansson & Marianne Küller (red.). *Svensk Miljöpsykologi* (s. 229) Studentlitteratur, Lund

Yanow, D. & Tsoukas, H. (2009) *What is Reflection-In-Action? A Phenomenological Account*. Journal of Management Studies 2009, doi: 10.1111/j.1467-6486.2009.00859.x

Internet:

Om S:t Petri församling: <http://www.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=652431> (2011-02-10)

Selldén, <http://www.uppsatser.se/om/ideon+olof+slu>

Ideon Forskningspark : yttre arbetsmiljö i ett industriellt landskap (s. 49-51), Y-uppsats, SLU/Dept. of Landscape Architecture. Författare : Olof Selldén; [2007]

Sinnenas trädgård i S:t Petri: <http://www.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=747776> (2011-02-10)

Wadbro, <http://www.uppsatser.se/om/john+wadbro>

Digital 3d landskapsmodellering : detaljeringsgradens betydelse för läsbarheten hos digitala tredimensionella landskapsmodeller, Y-uppsats, SLU/Dept. of Landscape Architecture.
Författare : John Wadbro; [2007]

Wingren, http://pub.epsilon.slu.se/1978/1/Carola_Wingren.pdf

En landskapsarkitekts konstnärliga praktik, Kunskapsutveckling via en självbiografisk studie, Doctoral Thesis, Swedish University of Agricultural Sciences, Alnarp.
Författare : Carola Wingren; [2009]

Ögren, [http://www.uppsatser.se/om/niklas+%C3%B6gren/Fysiska modeller som illustration : ett verktyg inom planeringsprocessen?](http://www.uppsatser.se/om/niklas+%C3%B6gren/Fysiska+modeller+som+illustration+ett+verktyg+inom+planeringsprocessen?) (s. 36-37) Master-uppsats, SLU/Landscape Architecture.
Författare : Niklas Ögren; [2011]

Stort Tack till

S:t Petri Församling

Maria Wemrell

Lena Hammar

Tage Olofssons trädgårdsanläggning AB

Eva Gustavsson

Sabina Jallow

Mona Wembling

Movium

Kortfattad dagbok

Anläggningsfas

21/2	Möte med handledare. Träffades på plats i Malmö och besökte innergården. Diskuterade både designaspekter och det fortsatta arbetets upplägg. Mycket givande, ett nytt avstamp för den återstående delen av examensarbetet.
22/2	Nedskrivande och sammanställande av tankar. Ringt till församlingshemmet (vaktmästare) och anläggaren, ingen svarade, skickade istället mail med frågor angående röjning och anläggande.
23/2	Fick svar från anläggaren; om vädret tillåter påbörjas anläggningsarbetet vecka 10, dvs. detta kan ske nästkommande arbetsdag efter att jag haft mitt möte med Maria... vilket innebär att materialen förmodligen redan är inköpta... vilket leder till att vårt möte kan vara meningslöst.
24/2	Fortsatt arbete med att försöka sätta mina tankar på pränt. Inget svar från församlingen så ringde igen, och sedan till en annan person, fick då beskedet att jag skulle bli uppringd av en tredje.
25/2	Uppringd av församlingen: på måndag kommer det inte att hända något som jag kan vara med och påverka, så det finns ingen anledning till att jag skall vara med på plats.
28/2	Införskaffade en bok som handlar om växter som omnämns i bibeln., samt historien bakom dessa. Fortsatt nedskrivande av tankar.
1/3	Arbete med växtval.
2/3	Besök på plats och samtal med anläggare. Röjningsarbetet var i full gång, rhododendron buskaran borttagna.
3/3	Nedskrivande av tankar, frågor och problem. Uppringd av person som skall skissa på de flyttbara odlingslådorna. Mailade mått till honom.
4/3	Byggmöte med anläggare och projektledare Maria. Diskussion angående materialval och planteringsbäddarnas höjd. Det fanns fortfarande tid att påverka materialvalet, dock brann det i knutarna.
7/3	Nedskrivande av tankar som uppkommit under och efter byggmötet.
8/3	Arbete med växtval. Uppringd av Maria som befarade att det var nödvändigt att flytta dammen med ca 1 meter. Fortat sms:kontakt och bestämmande om att beslut skulle fattas på torsdagens möte.
9/3	Fortsatt arbete med växtval. Uppringd av anläggare angående placering av dagvattenbrunnar.
10/3	Byggmöte med anläggare, Maria och Lena från Hvilans trädgårdsmästarutbildning. Samtal angående växtval, dammens placering, lösning av uppkomna problem samt det fortsatta arbetet.
11/3	Nedskrivande av uppkomna tankar, berättande och reflekterande över de beslut som fattas under byggmötet.
14/3	Färdigställande av växtlistor.
15/3	Arbete med planteringsplan, samt skuggbild från SketchUp. Milakontakt med Mona.
16/3	Telefonkontakt med Maria, bland annat samtal angående materialval och färg på dammen. Sammanställande av anteckningar.

Ovan: Gårdens huvudentré, detta är den viktigaste in- och utgången. **Nedan:** Gården sedd från ena sidan, cykelskjulet kan användas som riktmärke för orientering.

Ovan: Vy från huvudentrén. Även i den nya utformningen kommer besökare att mötas av en damm, men denna är integrerad med planteringsytan mot väggen. **Nedan:** Här ses ytan som blir en Woodlandplantering.

Ovan: Buskbevuxen yta, som senare blir plantering vid dammen. **Nedan:** Gården sedd snett från ovan, fotografiet är taget våningen ovanför Huvudingången.

Ovan: Planteringsyta med temat Koloni/Blomsterfägring. **Nedan:** Dammen med omgivande planteringar.

Ovan: Damm och sittplats, dessa byter senare plats. **Nedan:** Woodlandplanteringen.

Ovan: Del av kolonirabatten, samt trädäcket som fungerar som en scen. **Nedan:** Vy uppifrån.

Den färdigbyggda gården, foton tagna 2011-06-15. **Ovan:** det nedsänkta trädäcket. I bakgrunden ses vattentrappan och dammen. **Nedan:** Vy över gården, i förgrunden ses Woodlandrabatten.

Ovan och nedan: Gården sedd från det sydvästra hörnet. På bilderna ses bland annat stammarna till de två popplarna som bevarats.

Ovan: Gården sedd från ovan. **Nedan:** Bild tagen från gårdens sydöstra hörn.

